Орган Руського Народного Союза в Америці

СВОБОДА

В єдности сила!

SWOBODA

Рік XVIII. Ню Иорк. Четвер, 8-го септембра 1910. Число 36. Vol. XVIII. New York, N. Y. Thursday, September 8, 1910. No. 36.

Від Головного Уряду Р. Н. Союза в Америці.

Розмет Р. Н. С. за місяць Серпень 1910.

Розхід за місяць Серпень с. р. есть: За померших членів або їх жени і за випадки каліцтва.

Від.	80. Жентичка Іван, ум. 31,7, 1910	$1000.00
,,	82. Гречун Іван, ум. 9,8, '10	1000.00
,,	53. Кирила Федь, ум. 9,8, '10	1000.00
,,	92. Крайківський Никола, ум. 12,8, '10	1000.00
,,	156. Ґрод Олех, ум. 23,8, '10	1000.00
,,	135. Галушка Анна, ж. Андрея, 21,7, '10	400.00
,,	238. Гречун Іван, муж Марії, ум. 9,8, '10	400.00
,,	5. Фецко Марія ж. Юрія, ум. 12,8, '10	400.00
,,	28. Котик Ева ж. Стефана, ум. 15,0, '10	400.00
	Разом виплачено запомог на суму	$6.600.00
	Платня головних урядників за Серпень	190.00
	Адміністрація Союза за Серпень	199.28
	,,Свобода" за слов. статут і кокардки для делеґатів	509.50
	Весь розхід виносить	$7,498.78

Розмет платить 12,669 членів на ціле посмертне (кождий по 56 цнт.) і 1763 членів на пів посмертного (кождий по 28 цнт.)

Крім того кождий член платить за орґан ,,Р. Н. Союза" по 10 центів, на Резервовий Фонд по 2 центи, на Народний Фонд по 1 центї, на Фонд Бідних по 1 центї.

Член на ціле посмертне платить 70 цнт. а на половину посмертного 42 центів.

А. Шаршонь, гол. касієр. *С. Ядловский, гол. секр.*
Дм. Капітула, гол. презсід.

Проєкти на Конвенцію Р. Н. С. що до „Свободи".

Бачучи, що ріжні члени і Братства Р. Н. Союза висказують перед Конвенцією ріжні свої гадки, прийшла також і менї охота забрати слово і подати під розвагу Союзовців чи радше конвенційних делеґатів деякі проєкти й від себе. Іменно, ті мої проєкти дотикати-муть ,,Свободи", орґану Р. Н. С. З гори заявляю, що буду говорити зовсім щиро і отверто, не яко директор друкарні, але радше яко член Р. Н. С., котрому добро орґанізації лежить на серци. Отже до річи:

Цїли Р. Н. Союза.

Як звісно, Р. Н. С. має після свого статута дві головні цїли. Перша цїль є така, щоби ,,нести матеріяльну поміч членам і їх родинам на випадок слабости, каліцтва" або смерти. А другою його цїлею є: ,,ширити просьвіту поміж членами і старати ся о їх... моральний і духовий добробит" (§ 6. під *б* і *в*). Безперечно, що першу свою цїль Р. Н. С. сповняє, бо-ж його урядники виплачують запомоги всїм тим членам, котрим після статута такі запомоги належать ся. Другої однак не менше важної цїли себ-то цїли просьвітної Р. Н. С. не сповняє так, як треба, за для сеї причини, що орґан Р. Н. С. ,,Свобода" не є такою, якою вона повинна бути.

Теперішна „Свобода" є за мала.

Що ,,Свобода" не дописує своїй задачі, на се є дві головні причини. Першою причиною є те, що ,,Свобода" у своїм дотеперішнім обємі є абсолютно за мала. А друга знов причина є ся, що її редактором є лише один чоловік. Що ,,Свобода" є за мала, про се, здаєть ся менї, не може бути двох думок. Коли взяти лише ,,Свободу" до рук, то всякий сейчас побачить, що половину або майже половину місця займають в ній ріжні платні оголошеня (адвертайсменти) і оголошеня урядові Р. Н. С. так, що властива ,,Свобода" складаєть ся, можна сказати, лише з 4-рох сторін. Крім сего черенки, якими печатаєть ся тепер ,,Свобода" є розлїзлі через що вони займають много місця; ну, і конець-кінцем за якої пів години можна перечитати в ,,Свободі" все, що вона дає до читаня. Коли зважити, що тиждень має 7 разів по 24 годин, або разом 168 годин, то справді Р. Н. С. дає своїм членам дуже-дуже мало духової поживи.

„Свободу" треба розширити о 4 сторони.

Длятого перше усліве, аби ,,Свобода" могла лїпше сповняти свою цїль, є таке, що її треба р о з ш и р и т и. Заходить тепер питанє, на скілько можна сю ,,Свободу" розширяти? В тім взглядї відзивали ся з деяких сторін голоси, щоби ,,Свободу" перемінити з тижневника на дневник або щоби видавати її два рази на тиждень в тім самім форматї, в якім вона виходить тепер. Маючи в редакторстві деякий досьвід, я скажу, що обі ті пропозиції є як на тепер нездійснимі і неможливі, хоч би вже з фінансових зглядів. На мою думку ,,Свобода" не може робити якихсь наглих скоків, лише її розвій мусить йти способом природним, то значить, вона повинна поступати з малого до більшого, з більшого до ще більшого і т. д., а не від разу з малого до великого, бо такий поступ був би штучний, а не природний; а всьо те, що є штучне, не може на довшу мету числити на тривкість і успіх. Щоби отже з малої ,,Свободи" стала ся ,,Свобода" більша, то не конче треба її зараз видавати два рази на тиждень, лише досить буде, коли до сих сторін, що їх ,,Свобода" має тепер, додасть ся кілька сторін нових. І хотячи говорити річево, я ставлю таке внесенє, щоби Сьвітла Конвенція Р. Н. С., яка небаром відбудеть ся в Cleveland, O. п о б і л ь ш и л а ,,С в о б о д у" п о к и - щ о о 4 с т о р о н и т а к, а б и з а м і с т ь 8 м а л а в о н а с т о р і н 12 — і се перший проєкт.

„Свобода" мусить мати двох редакторів.

Я сказав в горі, що ,,Свобода" не є такою, як би сего можна собі бажати тому, бо її редаґував лише один чоловік. Сего твердженя я не потребую мабуть узасаднювати, бо воно зовсїм очевидне. Щоби якась часопись могла яко-тако виглядати, мусить головний, одвічальний редактор з'орґанізувати собі відповідний, редакторський персонал, не беручи вже під увагу сталих, платних дописувателів. Якогось редакційного персоналу ,,Свобода" не мала, а й платних дописувателів не можна було нїгде настановляти, бо урядники Р. Н. С. відай зі зглядів ощадности заказували платити таким дописувателям. За се, що урядники були ощадні, не можна їх зовсїм винувати з тої причини, бо вони, заплативши з порученя послїдної Конвенції за ,,Свободу" грубі гроші, хотїли, аби та ,,Свобода" принесла бодай в перших роках по купнї якийсь зиск. І що такий дохід для Р. Н. С. ,,Свобода" дійсно принесла, про се могли шановні Союзовці переконатись з послїдного справозданя контрольної комісії.

А про редакторство взагалї, я скажу таке: Бути редактором є дуже легко і дуже тяжко, залежно від сего, як хто свій обовязок понимає. Коли редактор працює лише ножичками, витинаючи з чужих ґазет статї і вісти для своєї ґазети, а своєю головою і пером не працює або працює лише дуже мало, то в такім разї хлїб редакторський є дуже легкий, но ґазета в сей спосіб редаґована є до нїчого. Колиж редактор махає ножичками як найменше, а натомість мислить головою і махає пером, то така редакторська робота є дуже тяжка, тим більше, що вона мусить бути зроблена на час, на термін. — І нехай нїхто не думає, що я говорячи се, пю, як то кажуть, до теперішного редактора ,,Свободи"; борони мене Боже, щоб я мав се на цїли, бо він бідака працював сам кілько лиш міг. Коли я говорю про редакторську працю, то говорю лише загально, не маючи на увазї нїякої особистости, як також говорю се з власної практики, бо прецїнь і я колись був редактором ,,Душпастыря".

Но тих кілька загальних слів про редакторство я кинув лише принагідно і як би від нехочу, бо в мене зовсїм нема охоти заходити собі з редакторами або з можливими кандидатами на редакторів. Цїлею отсих моїх рядків є дати якийсь внесок. І мій внесок що до будучого редакторства ,,Свободи" буде такий: Без згляду на се, чи Сьвітла Конвенція Р. Н. С. ухвалить побільшити ,,Свободу" чи не ухвалить, при ,,Свободі" м у с я т ь б у т и д в і р е д а к т о р с ь к і с и л и. І ті редактори мусять мати в голові мозок а не полову, вони мусять бути людьми ясних і здорових поглядів, людьми, що вміють дати товчок до якогось дїла, а що найважнїйше, то редактори мусять бути людьми охочими до працї. Тодї лише піднесеть ся ,,Свобода" на сю вижину, на якій вона повинна стояти, тодї буде вона гідно заступати сей напрям в нашій американській суспільности, котрому вона має служити. Про се-ж, що ,,Свобода" повинна мати платних дописувателів, я не потребую вже й навіть говорити, бо воно розумієть ся само собою. Зрештою, як ,,Свобода" повинна бути редаґована, про се дуже влучно і красно написали о. Д. Хомяк і М. Петровський у своїм проєктї від. бр. ч. 179 в Р. Н. С., який то проєкт поміщений був в попереднім ч. ,,Свободи" і на се, що там сказано, я пишу ся обома руками. Та як воно остаточно і не є, а я ще раз кажу, що ,,С в о б о д а" м у с и т ь м а т и д в о х р е д а к т о р і в — і се мій другий проєкт.

Як покрити видатки за-для побільшеня „Свободи".

Зовсїм природна річ, що через розширенє ,,Свободи" і удержанє двох редакторів буде її видавництво коштувати більше, нїж воно коштує тепер. Щоби можливо було видавати ,,Свободу" на 12. сторонах, треба доконче купити бодай ще одну друкарську машину, трохи черенок і деякі инші друкарські прибори, і те все після обчисленя фахового в тім зглядї теперішного настоятеля над складачами ,,Свободи" п. Савки коштувало б яких 4 тисячі долярів, котрийто видаток можна б остаточно сплачувати ратами. Крім сего в разї побільшеня ,,Свободи" треба буде змінити її льокаль, бо поміст в тім будинку, в котрім вона знаходить ся тепер, мусїв би завалитись, колиб там прийшла ще одна машина; ну, і сама вже зміна льокалю коштувати-ме добрих кілька сот долярів. А що до пенсії редакторів, то розуміє ть ся, ті пенсії мусять бути такі, щоби редактори могли з них яко-тако вижити, бо певно, що серед недостатків нїхто не схоче і не буде ревно працювати. Хоч би однак побільшене і поліпшенє ,,Свободи" спричинило Р. Н. Союзови більші кошта, то на се нема що оглядатись тому, бо Р. Н. Союз не є остаточно вже таким нуждарем, щоби не міг спромогти ся на добрий орґан. Впрочім, як показало справозданє контролньної комісії, то ,,Свобода" за протяг тих двох років, від коли вона перейшла на власність Союза, не лиш що сама оплачувалась, но принесла ще й красний дохід до каси Р. Н. С. Я так думаю, що й на будуче ,,Свобода" буде виказувати коли не більший фінансовий білянс, то в кождім разї бодай такий, як вона виказує його тепер — і на се отже, щоби покрити видатки спричинені побільшенєм ,,Свободи" є дуже добрий і простий спосіб, іменно: Оберніть, панове делеґати, сей прихід, який несе ,,Свобода", в цїлости або бодай в більшій поло-

F143

(Продовженє на стор. 4-ій).

Боротьба за право.

По роману *К. Є. Францова*. — Переклав *Мих. Атаманюк*.

(Дальше)

Пан совітник був сильно зворушений, та все таки ясно росказав Тарасови, як ми три рази протестували проти такого беззаконя. Тарас задумав ся. Ми вже надіяли ся, що уратовані, та склало ся инакше.

— Гарно, я вірю тому, що ти сказав. Та чогож ви таки рішили виповнити те беззаконє? — спитав Тарас.

— Ми були приневолені!

— Якже-ж то ви були приневолені?

— Нас прогнали би зі служби.

— І ви, щоби не втратити службу, зважили ся сплямити совість? І називаєте ся судіями! Присягали все руководити ся правдою, — законом?!

Тарас промовив то спокійно а опісля голосно закричав:

— Ні, судіє, хто так поступив, заслужив на смерть! Приготов ся!

Я впав перед Тарасом на коліна, та пан совітник приказав менї встати і спокійно сказав:

— Тарасе, ти на все запятнуєш свою совість. То буде твоєю першою нечесною розправою, яку нічим не мож буде оправдати.

Розбійники, що нас окружали, почали кричати, і насьміхати ся, та Тарас приказав їм замовчати. Той міщанин підійшов до Тараса і почав просити милосердя для совітника. Та Тарас відтрутив його і дрожачим, захрипливим голосом промовив:

— Він і його підчинені нарушили присягу із за личної вигоди і із за боязни людий. До сеї пори думав я, що урядники поступають несправедливо із за дурноти, із легковажности. Сьогодня довідав ся, що вони поступають протизаконно в повній сьвідомости. Я повинен поглянути на них. Менї жаль, що як раз той старий урядник, можливо і найчеснійший ще з них, буде першою жертвою, та я не можу инакше поступити.

— Я почав просити Тараса, та він відійшов від мене на бік.

Старик Дорн заридав і потім сказав крізь слъози:

— Вони... його... розстріляли... ось записка...

— Мир душі його, — прошептав окружний начальник.

На папері було написано олївцем:

— Пращай; спасибі за вірну службу. Не жалїй за мною; охорони себе і других. Покарай Капроньского, як він того заслужив. Я вмираю не охотно, та спокійно. Твій Карль Гохенав.

Окружний начальник і генерал з військом сейчас виправили ся до Червоного Потока, не чекаючи ранка. Відділ драгонів стрітили вони на пів дороги: один із них розпутав себе із шнурів і освободив других. Коло моста знайшли кілька ранених і труп совітника.

Повернувши в місто, окружний начальник пішов в тюрму і приказав привести до него Анницю.

Він запитав її лише одно:

— Чи правда, що Капроньский грозив тобі тюрмою?

— Так, — відповіла вона і росказала як було діло.

В уряді окружний начальник найшов обіжник, в якім приказувало ся розпочати з Тарасом мирові переговори і подїлати на него запевненями.

Побіч обіжника була прилучена записка намісника.

Він писав, що справою Тараса заняв ся його величество дядько цісаря. Зі своєї сторони намісник додав, що по його думцї мирові переговори злишні. — Капроньский, досить тямущий і заслуживший повного довіря чоловік, також не радить приступити до переговорів. Всяка уступчивість, по думцї того не мало досьвідного урядника, тільки приведе Тараса до крайних вибриків.

Вкінци записки предложувало ся прислати гадку суду.

Окружний начальник скликав сейчас нараду. Рішено відписати у відповідь ось таке:

— О мирових переговорах нема й гадки. Що правда, — Тарас не простий розбійник, но все таки то безхоснене і тілько понизить ся правительство в очах підданих. Тарас думає, що він повинен бороти ся за право, і нищити всяке безправство. Ніщо не заставить його відказати ся від того.

Дальше окружний суд повторив просьбу про освободженє Анниці і її дітий.

Відповіди на те не було ніякої.

Положенє окружного начальника ставало що дня прикрійше. По тім цілком не сподівано наступив зворот в ділах Тараса. Він почав появляти ся що раз то рідше і рідше а в першій половині серпня, кудась цілком скрив ся, ніби провалив ся під землю.

VII.

На березї Чорного Озера розложила ся одна із найбогатших гірских осель; вона заселена потомками роду Розенко, числом більше трех соток. Всї вони повинують ся найстаршому з поміж себе і більше не хотять знати нікого. Та родина звісна в цілім окрузї, як найбогатша і найбільше воївнича. Та її власть ніколи не досягала такої сили як за часів управи старика Ляріона, прозваного „Справедливим". Не було кругом і одного чоловіка, який би не слухав ся того мудрого патріярха. Старик був в союзі з местником.

До того чоловіка і удав ся Тарас з початком серпня і розтабрив свою ватагу недалеко від Чорного Озера. Він був приневолений зайти в те глухе місце, бо його ватага значно уменьшила ся. Многі полишали атамана.

Чутки, які ходили серед населеня про невдоволеня ватажців Тараса, були правдиві. Невдоволенє серед його людий, яке вже було помітне на Великдень зростало; вкінці в серпни оно виразило ся отвертим повстанєм.

Ватага числила около двох сот чоловіка. Старий Омелько і Дмитрик нераз упереджали Тараса.

— Тим людям охорона права не може бути так дорогою як тобі — говорили вони йому. — Їх подвиги не все безкористні. Ти хочеш щоби вони зрозуміли тебе, так зрозумій ти й їх.

Прихилити ся до той ради Тарас не міг, бо ніколи він не міг згодити ся змінити свою постанову. Коли пройшов задур перших побід, многі почали обвиняти атамана; одна часть жалувала ся на то, що Тарас заборонив грабувати; друга часть непокірних людий обурювала ся, що Тарас ніколи не радить ся з ним о своїх ділах. Їм хотїло ся крім того, щоби були у них вільні часи, які вони-б проводили по своєму бажаню. Третя часть складала ся з молодих людий, які прийшли до Тараса, щоби схоронити ся перед рішеним незаслуженими карами або під впливом охорони перед самим тамим местником. Та кровавії росправи, в яких їм прийшло ся брати участь, наповнили страхіттям спокійні душі отих людий. На чолї тої части ватаги стояв Софрон Глинковский. Вони були першими, що рішили ся отверто висказати своє невдоволеня.

Одного ранку вони тілько, що повернули ся з утомлених вандрівок. Коли сонце почало клонити ся до заходу, Тарас сповістив їх, що за годину вони мають вибрати ся знова до всхідньої Буковини, з відки наспіло кілька жалоб з румуньских сіл. На те роздав ся стукіт, який в скорі перейшов у шум.

— Знову в дорогу, — кричали одні, — нам жеж треба відітхнути!

— Пощо, — кричали другі, — якеж нам діло обороняти Румун?!

Приклонники Тараса в переляку обступили свого начальника; та їх число на жаль було майже незначне: Дмитрик, робітники Савко і Омелько, молодий Василько, Лазарко і ще кілька людий. Вони зняли з плечий зброю і окружили отамана. Шум перейшов в рев. Гайдамаки все тіснійше обступали нерухомо стоячого Тараса і його оборонців. В тім Тарас випрямив ся і поглянув на тих, що стояли в передних рядах. Тиск замовкли і відступили.

— Мовчати! — крикнув Тарас а потім сказав спокійно:

— Я не можу говорити зі всїми нараз. Хто хоче говорити, най виходить!

Шум утих. Всї заговорили шепотом. Гуцули зібрали ся довкола Сокола і просили його в їх імени вести переговори; що найбільша зібрали ся довкола чоловіка середного зросту, Івана Питака; дальше стояв гурток коло Софрона.

То, про що давно говорили атаманови Дмитрик і Омелько, Тарас бачив тепер на-очно.

— Хто хоче говорити? — повторив Тарас.

Він думав що першим вийде нахабний Питак. Та склало ся інакше. Великан тілько здвиг плечима і повернув ся. Тарас виразно зачув, як він сказав своїм товаришам:

— Піду я! Він застрілить першого, хто заговорить з ним!

В тій хвилї підійшов до нього блідий, з блестячими очима Софрон.

— Убий нас, атамане, — крикнув він, — та ми не можемо вже більше проливати крови.

Слова ті не були несподіванкою Тарасови, та однак не меньше навіяли на него тяжке огірченє. Його голос задрожав, як він відповідав:

— Правда по нашій сторонї! І то повинно служити вам такою піддержкою як і менї!

— Тарасе! — крикнув Софрон, — звідкиж та певність? Докажи, що ти маєш право судити, що ти достойний тої власти, яку ти собі присвоїв.

— Я не присвоїв собі ніякої власти, — глухо проговорив Тарас, — та власть приналежить кождому в нашій стороні: у нас нема законного права.

— Та хибаж то — причина, щоби вештати ся по цілій околиці, палити, убивати? Чиж нема другого виходу для тих, що шукають правду? — в одчаю скрикнув Софрон.

— Чогож вам треба? — тихо спитав Тарас.

— Ми хочемо відійди, — відповів Софрон, — ми дальше не можемо терпіти... відпусти нас.

— Ідіть! — сказав Тарас.

Крик радости був відповідю на ті слова.

— Ідіть! Кому совість не позволяє слухати більше моїх приказів, хай підійме руку.

Близько сорок чоловіка підняли руку. То були самі бездоганні люди з цілої ватаги.

Тарас глубоко вздихнув.

— Станьте там під ялицею, — сказав він, — я потім з вами поговорю і видам вам часть вашого маєтку. Тепер я розрахую ся з другими. Він гордо випрямив ся і крикнув:

— Виходи, Іване Питак!

Великан заколибав ся, та товариші виштовхували його в перед.

— По що я маю виходити? — бурмотів він.

— Ти-ж знаєш, що нам треба... Наші бажаня вповні правні. — Ось ти сьогодня поведеш нас до тих Румунів. А нам якей хосен з того. Важимо житєм а якими бідаками були, такими й вернемо ся. Ти справедливий чоловік, отже розсуди сам: адже-ж все те приходить ся нам погано зносити. І чомуж ти нам не віддаєш хоч половину гроший? А що дальше, скажу я тобі, Тарасе, чиж то гарно, щоби у ватазі хоробрих бойовників панував монастирский закон, — адже-ж ми не монахи...

— Досить! — перебив його Тарас. А коли я не знесу свою заборону?

— Тогди, — відповів змішано Софрон, — тогди ми будемо бороти ся за право під начальством другого атамана, не так строго, як ти.

— Хто годить ся з ним, хай піднесе руку!

Більше як пятьдесять люда, які до сих пор уважали ся найхоробрійшими, піднесли руки на знак згоди.

— Відійдіть в право, — сказав Тарас. — І з вами я поступлю, як ви того заслужили.

Потім Тарас підійшов до Сокола.

— Ти хочеш забрати ся? — спитав він його.

— Свобідний гуцул не зносить ярма, — відповів Сокіл, — а ти нам звязав і руки і ноги. Я розумію, що атамана треба слухати в бою, та жити по монашому, — то не лицює гайдамаці. Ми-б давно були відійшли від тебе, колиб мій отець не заборонив був нам покидати твою ватагу.

— Мій друг Тарас, — сказав мій отець — задумав гарне діло і я його уважаю за розумного і діяльного чоловіка. Коли він заставить вас поповнити сороміцке діло, тогди ви правно можете відійти! —

— Ось таке сказав мій отець.

— Якже-ж ви постановили? Маєте ви право відійти, чи не маєте?

— Ні, не маємо! Та ми постановили просити тебе ось що: проведи нас до Чорного Озера, до мого батька! Ми обяснимо йому цїлу суть річи, хай він рішить, чи нам зістати ся, чи нї.

— А коли я не прихилю ся до твого бажаня?

— Тогди ми самі підемо, — відповів Сокіл, — я беру на себе відвічальність перед вітцем.

— Гарно, — сказав Тарас по короткім ваганю.

— Менї нема другого виходу. Я веду боротьбу за сьвяте діло і я повинен зробити все можливе, щоби продовжити боротьбу. З тими людьми, що у мене останутъ ся, я не зможу того зробити і тому годжу ся на твоє предложеня. Можливо і те, що твій отець вискаже ся в мою користь. А поки що я приневолений зажадати від тебе услуги, якої ти менї не можеш відказати, тому бо то довг чесного чоловіка.

Сокіл тогди приближив ся до Тараса.

— Я не можу допустити, щоби зброя, яка служила для обороны сьвятого діла, послужила для убийства і рабунку тим людям, — сказав Тарас. — Я хочу їх обезоружити. Чи поможеш менї?

— Ти ще питаєш ся? — пригноблено відповів Сокіл.

Тарас підійшов до товпи Софрона і від них зажадав тої услуги. Вони охочо згодили ся.

Приклонники Івана безжурно сьміяли ся, лежачи на траві, і фантазували заманчиві пляни будучого житя, коли нараз побачили, що їх окружають густі ряди товаришів. Вони в перестраху скочили і схопили за зброю. Та було уже запізно; їх окружено із зброєю на поготовім.

Тарас виступив в перед.

— Віддайте вашу зброю! — скомандував він.

— Вперед відплачу ся за все, — крикнув Іван і вистрілив з пістолета зміряючи в Тараса. Куля пролетіла над самою головою Тараса і застрягла в дерево. Куля Лазарка положила Івана трупом. Прочі зложили зброю у ногах атамана.

— Я пізнав тепер що ви за люди — сказав Тарас. — З вами не можна бороти ся за праве діло. Ідіть і пошукайте собі красше ремесло, чим те, яка ви готові взяти ся. Не допустіть ся до того, щобись те увійшли в шайку Зеленого Грицька. Тепер він скрив ся зі страху пере-до-мною. Коли ви увійдете в його табор так, чорт знає, готові знова настати розбійницкі напади. Памятайте! — При першім рабунку, о якім я довідаю ся, розправлю ся з вами, як з простими злодіями і драбами.

— Ми будемо чесно заробляти собі на хліб — запевняли вони.

Тарас приказав Омелянови видати кождому їди на три дні і по кілька риньских кождому чоловікови. Потім поправцювавшись зі Софроном і його товаришами Тарас пришпорив коня і помчав в напрямі червоного потока. Через кілька хвиль в таборі, що стояв на „Білих Ключах" не лишило ся і живої душі.

По чтиродневній тяжкій дорозї, відділ Тараса добив ся до Чорного Озера. Встріча була сьвяточна. Сурові серця гуцулів рідко проникають любовю, та кого вони полюблять, до того привязують ся з найбільшим довірям. Аж другого ранку по приходї Сокіл і Тарас звернули ся до Ляріона і по щирости розповіли йому як мас ся річ.

Вісімдесять-лїтний старець вислухав їх уважно з рідка погладжуючи свою довгу срібристу бороду.

— Стара історія, — сказав він коли Тарас і Сокіл скінчили своє оповіданя.

— Мене лїпше дивує те, як щасливо ти, Тарасе, розійшов ся з ними. Такому чоловікови як ти, легко згинути. Ти добрий і довірчивий і хотяй ти пролив немало крови то все ти так чистий, як дитя. Розрішити ваш спір я не можу: ви оба оправдані. Ти поступаєш, Тарасе, по своїй совісти, а наші люди не привикли до такого житя. Уговори безосенні.

— Значить, ти позволяєш нам розійти ся? — спитав Сокіл.

— Так, то булоби, думаю, найкраще рішенє, — поволи промовив Ляріон, — та не найблагороднійше і найкористнійше. Послухай Тарасе! Коли я довідав ся, як справедливо ти судив, я подумав:

— Слава, тобі Господи, що ти дав менї дожити до такої радости. Смутні ті утиски, які терплять жителї долин, смутне і те, що нікому заступити ся за законні права. В кінці появив ся местник і показав усїм, що і ті згноблені люди — не воли, запряжені в ярмо.

Та я і тогди бояв ся, що твоє діло не цупке, тому, що всї твої люди не зможуть на рівні з тобою нести тяжезний клопіт. Я боявся, що твої люди взбурять ся і убють тебе або зважуть і видадуть, щоби спасти свою шкуру. І я приказав тому своїм остати ся в твоїй ватазі, щоби тебе спасти від нещастя...

— А тепер, — задумчиво промовив старик, — булоби найрозумнійше остати ся тобі у нас, і заробляти собі хліб польованєм і пастухованєм.

Власти тогди увільнили би твою жінку і дітий і ви-б могли тут щасливо прожити ще много літ, та здасть ся то пусті слова. Твоя совість не позволить тобі так зробити...

— Знова розкинути табор? Так, до тебе збіжать ся много людий, тому, бо слава твоя велика, та чи будуть вони лїпші від попередних? Адже-ж ти не позволиш їм вести веселе житя, не позволиш їм рабувати!

— Що-ж менї лишає ся робити? — спитав Тарас.

— Я придумав вихід, — відповів старець. Посели ся тут з тими людьми, що остали ся тобі вірними. Зречи ся думки зібрати нову ватагу; та від сьвятого діла відказувати ся не треба. Розбий свою ватагу, та дожидай ся, поки не прийде хто сюди із жалобою. Коли жалоби покажуть ся оправданими я прикажу своїм людям прилучити ся до тебе. Я дам тобі стілько людий, скілько забажаєш; а в прочім часї можуть вони робити, що їм захочеть ся. Другого виходу нема. Я предложую тобі союз. Чи принимаєш його?

— Дякую тобі, — відповів Тарас, глубоко зворушений, — та дай менї ще подумати до завтра. То діло менї дорозше від житя.

Тарас зібрав гурток своїх вірних товаришів і сповістив їх о предложеню Ляріона. Думки були ріжні. Омелько говорив, що з гуцулами буде трудно зжити ся. Дмитрик був за тим, щоби лишити ся.

— Ми будемо держати ся осторожно, — замітив він; — а окаже ся дружба не певною, — так нічого нам не перешкодить відійти.

Тарас прихилив ся до послїдної гадки і на другий день торжественно завязано союз. Ляріон і Тарас наповнили два кубки кобилячим молоком і кождий із них капнув в молоко каплю крови; потім вони обміняли ся кубками і випили їх до дна обернувши ся лицем до сонця.

Тарас розбив табор в лісї коло Чорного Озера. Перша неділя перейшла спокійно. Тарас відвідував Ляріона, старик також відвідував атамана.

Лише прочі члени ватаги що були остали ся уникали стрічі гуцулів. Із жалобами не приходили. Селяни думали, що або ватага розбила ся, або местника убито.

(Дальше буде).

Проекти

під розвагу Впов. Делеґатам XI. Гол. Конвенції Р. Н. Союза в Cleveland, Ohio.

1.

В 34-ім ч. „Свободи" д. С. Милянович з Jersey City, і д. А. Шаршонь, Гол. Касієр „Р. Н. С.", здобулись будь що будь на сьмілі, та з зрозуміне́м річи обдумані проєкти, котрі, шан. Союзовці повинні взяти не тільки під розвагу, але й перевести їх хоть вчасти в житє.

Перший з проєктодавців, д. Милянович, як знаток місц. обставин в New York-y, в річево обдуманій довшій статі, представив безрадне положенє наших імміґрантів масово прибуваючих за море, котрим доконче потрібна в перших днях моральна і матеріяльна поміч з нашої сторони.

Добр. Шаршонь знова, як старий член „Р. Н. С.," радить нам позбутись нарешті уже ганьблячої назви „Малих Русначків", а приняти, себто змінити назву „Руского Народного Союза", на Ruthenian National Union of America", а перепалки, котрі виринули в послідних часах поміж нами зглядом деяких параґрафів в статуті „Р. Н. С.," уважає за злишні, позаяк вони після гадки д. Шаршоня нікому не шкодять.

Що квестія потреби свого власного „Еміґраційного Дому" палюча, і гідна як найгорячійшого попертя, про се нема найменьшого сумніву!

Неодин з нас, хоч і отряс ся тут подекуди від усіх ляцких добродійств з старого краю, то однак безвстидну сіпанину ріжного рода портових наганячів відчуває до днесь ще на власній шкурі...

А що і кацапська „опіка" для нашого імміґранта становить неаби яку „медвежу прислугу" се більше чим певне.

Виходить одже, що хто як хто, але славні Союзовці повинні над повисшими точками не тільки застановитись, але можливо ввести їх в житє, позаяк, як бачимо з виводів повисше згаданих проєктодавців, через марних 5 ц. місячно, побіч розмету ніодин з славетних наших Союзовців не з'убожіє. Параґрафи хочби деякі і невигідні для деяких Союзовців, самому Союзови шкоди не принесуть... Згода!

І я, як Союзовець, не тільки що не бажав, і не бажаю нашій Орґанізації морального, чи матеріяльного упадку, але навпаки, старавсь, стараюсь, та роблю все можливе, щоб постояти за її честь та розвій в тім краю.

Що „Р. Н. Союз" росте, та могутніє з кождим днем се факт!

Що й славні Союзовці вивязують ся зі своїх обовязків, се зн.: платять точно розмет, та другі лепти на народні ціли, бачимо із справоздань Гол. Уряду нашої Орґанізації. Але що „Р. Н. С.", крім виплачуваня посмертних запомог робить для самих Союзовців, се цілком, а цілком иньше питанє...

Фактом є, (і я маю на се доводи в руках,) що завдяки деяким параґрафам в статуті „Р. Н. С.," ті, котрі платять „точно розмет" і котрі становлять найважнійшу підвалину самої Орґанізації, при тепер. системі непевні, як то кажеть ся „свого завтра" у „Р. Н. Союзі!... Вистарчить, для приміру хотьби таке, що той, або сей Союзовець, хоть і платить точно розмет, задля якихсь причин не подобаєсь Місц. Старшині свого Відділу. Вона пише „жалобу" до Гол. Уряду, піддає такого сараку хитро-мудро „під суд", і махай небоже з Орґанізації мимо сього, щось бурлаче вплатив до Орґанізації несогірший, та тяжко запрацьований гріш!...

Ось і товчок, над котрим повинні застановитись не тільки шан. делеґати підчас с. р. Конвенції, але повинен заінтересоватись нею весь загал наших Союзовців.

При щирій, та солідарній праці наших передовиків „Р. Н. С." може довершити не одно красне діло.

Але єсли „Р. Н. Союз" хоче зістати і на дальше народньо-запомоговою, себто асекураційною Орґанізацією, то повинен постаратись о позитивнійше забезпеченє своїх членів, і невикидати їх для перших ліпших дурниць, чи для вдоволеня амбітних одиниць, позаяк така практика булаб не тільки кривдою для членів, але і ганьбою для нас, в цивілізованому сьвіті!...

М. Бєля.

2.

Perth Amboy, N. J.

Братство Сьв. О. Николая відділ 104 Р. Н. Союза подає отсі проєкти під розвагу П. П. Делеґатам:

1) Жадаємо, щоби параґраф 293 був змінений.

2) Параґраф 193 може позістати, бо він не єсть цілком шкідливий Р. Н. Союзови.

3) Розмет має позістати як був до сего часу.

4) Урядники можуть позістати ті самі, котрі були до сего часу, єсли не знайде ся на 11-ій Головній Конвенції жадної вини против них.

5) Щоби Головна 11 Конвенція ухвалила, аби Головні Конвенції відбували ся що 4 роки, а ні що два, та щоби 12-та Головна Конвенція відбула ся в Perth Amboy, N. J.

6) Кождий член, котрий належить до Р. Н. Союза, має відбути великодну сповідь. Головний уряд має вислати до кождого відділу тикети на руки місцевого Предсідателя. Предсідатель відділу має обовязок тикети роздати поміж членів, а кождий член має опісля звернути тикет потверджений сьвященником.

7) Щоби Головна 11-та Конвен. ухвалила, щоб гроші, котрі знаходять ся в касі Р. Н. Союза, не лежали по банках за так малий процент, коли ми можемо пожичати гроші на наші Гр. К. Церкви, і можемо брати від них більший процент, та з того буде Р. Н. Союза мати ліпшу користь і нашим робітникам ставби в пригоді.

Рівнож можна купити дім деби могла міститись Редакція „Свободи" і уряд Руско Народного Союза. Сей дім повинен-би бути в Ню-Йорку або Джерзи Сіти.

8) Щоби 11-та Гол. Конвенція порішила, що в случаю єсли котрий відділ зажадає до рішеня якоїсь справи Головного Урядника, то хто має платити дієти: чи Р. Н. Союз, чи відділ?

9) Що ся тичить Редакції „Свободи", то може позістати і на дальше усе незмінено бо показало ся, що сі честні Панове принесли користь Р. Н. Союзови як і другі Голов. Урядники.

10) Оголошеня балів, мітинґів, представленя від відділів а так само парафій щоби „Свобода" поміщала безплатно.

11) В Відділі не сьміє бути ніхто иньший Орґанізатором, крім секретаря. Єсли старий секретар здає секретарство рівночасно без вимівки має віддати і орґанізаторство, бо через існованє кількох орґанізаторів відділи мають баламуту.

Василь Козак предс.,
Николай Ваверчак кас.,
Дмитро Степаць секр.

3.

Щоби наша орґанізація була як найпожиточнійша, повинні заінтересувати ся нею всі члени. В одні́м числі „Свободи" д. І. Ардан піддав гадку, щоби платили члени розмет після своїх літ. Се гадка дуже красна і гідна попертя. На приклад член, вступаючий до відділу а маючий літ 40, плативби 40 центів. Після мої гадки єсть то за мало. Я вважаю за відповідне подати Всеч. Делеґатам під розвагу аби платили члени по 2 ц. від року; на приклад член вступаючий до Р. Н. С., а маючий літ 20, буде платив стало місячно 40 ц., а член маючий літ 40 коли вступив, буде платив 80 ц. місячно. По обрахованю місячного доходу до Р. Н. С. єслиб був недобір, тогди Гол. Уряд той недобір розкине на всіх членів як розмет. Після такого рахунку не буде ніяких непорозумінь, бо кождий відділ Р. Н. С. буде мав відповідний формуляр і вичислить після своїх членів і їх віку, кілько має платити місячно до каси Р. Н. С., а кромі того одержить розмет, єсли буде треба від Гол. Уряду. Розуміє ся, член на пів посмертного буде платив половину.

Балюх Григорий.

4.

Відділ 182. в Dixonville, Pa. ставляє отсі проєкти під розвагу:

I) Посмертне має бути 500 долярів, а не 400 як доси.

II) Ґазета в словенскій мові має виходити в 8 сторін (як руська) і нехай остає і дальше, бо єсть богато таких людей, котрі не знають читати по руськи.

III) Щоби сьвящеників не принимати до жадного Уряду Р. Н. Союза, понеже кождий сьвященик має свою парафію, то має сталу плату і сталу роботу в парафії, а нас є богато таких, котрі не мають жадного занятя, отже можуть бути Урядниками.

IV) Кождий член Братства і Р. Н. Союза приступаючи до Братства і Р. Н. Союза платить при вступі з гори: вступне, за відзнаку, Грамоту і Статут. Жадаємо отже щоб се все член діставав разом і то зараз.

Онуфрей Дашинич пред.,
Василий К. Мілкович скр.

5.

Philadelphia, Pa.

Мені видаєть ся, що наша орґанізація безперечно забогато виплачує посмертного (400 дол.) мужеви по жені, яка цілком до орґанізації не платила. Такий член, по отриманю чека з головного уряду, сейчас перестає бути членом, бо пощо єму дальше платити, коли вже дістав се, що хотів. Пишу се з переконаня і маю на се факти.

Щоби зарадити сему на мою думку є спосіб ось такий: аби посмертне по жені, котрої муж платить на 1000 долярів виплачати як запомогу, то є тільки 200 дол. Се аж надто вистарчаюче, щоби похоронити небіжку та вженити ся в другою. Член, що платить на 500, мавби отримати 100 дол. Тоді першому членови позісталоб ще 800 долярів, отже він буде платив дальше до Союза; а по друге, член знаючи, що не отримає по смерти жени тільки 200 дол., буде старатись записати і її до Союза бодай на 500 дол. Се булоб користним і для орґанізації, бо малаб більше членів, а і для членів, бо ті платилиб менший розмет. Сим пп. Делеґати повинні заінтересуватись.

Що-до словенської „Свободи", то уважаю її цілком безкористною помимо того, що значна сума грошей на ню йде. Пожаданим булоб, щоби головний заряд „Свободи" оголосив, кілько членів з котрого відділу її читає і хоче читати. Наколиб знайшлась бодай одна трета часть з числа усіх Союзовців, що хочуть словенську „Свободу", в такім разі мусілаб вона виходити дальше. Коли однак нема того числа, то вона не повинна дальше виходити.

Уважаю за потрібне, щоб піднести вступне в той спосіб, щоби 30-літний член платив 1 дол., 32 літн. 2 дол., і так дальше; 40 літний 10 дол. Висше 40 літ неповинно́сь приймати до „Союза", однак наколиб більшість була за тим, щоби принимати до 45-літ, як до тепер, в такім разі член повинен платити більше вступне по 40 літах. а іменно за кождий рік 2 дол., так що 45-літний член мавби платити вступне 20 дол.

Се для панів делеґатів буде виглядати справді трохи пересадне, та в дійсности воно не є за богато, бо прошу взяти на увагу, кілько 30-літний член вступаючи до „Союза" вплатить до каси за час 15 літ? Менше більше платячи по долярови в місяць заплатить всего за 15 літ 180 долярів. Отже бачите, що се не є кривдою, коли 45-літний член заплатить вступне 20 дол. А при тім часто ще і то буває, що член молодий платить пару літ а потім віді́жджає до старого краю і перестає платити а тим самим тратить право до запомоги. Але член маючий при вступі 45 літ таким бути вже не перестане, бо він певний того, що не вложить ані десятої части того, що дістане його родина. Сих пару уваг подаю пп. Союзовцям під позвагу.

Іван Кречковський.

6.

Olyphant, Pa.

Я зі своеї сторони подавбим отсе під розвагу:

1) Передовсім Конвенція повинна подбати про се, щоби в „Союзі" завести справедливість та рівну міру для всіх. Маю на думці § 90, 91, 92, 93. З тих параґрафів виходить що делеґат заступаючий хочби і 300 членів одного відділу немає права як лиш тільки до 3 голосів. Тимчасом 6 малих братств з тілько або навіть і менче членами мають аж шість голосів при всяких резолюціях, ухвалах і виборах. Проти того підносять ся дуже часто негодованя зі сторони більших братств. Чесні Делеґати повинні над тим подумати і в якийсь можливий спосіб то змінити. Ми преці́нь нарід свободолюбивий і любимо рівне право голосованя і рівну автономію, тому і в нашій орґанізації вона мусить бути.

2) Що до орґану Союза, то хиба булоби встидно для нас, щоби не змінити з тижденника на часопись виходячу бодай два рази в тиждень; хоч потягне се за собою більші кошти, та на то місце можна словенську „Свободу" перестати видавати.

3) Конвенції робити по далеких вестах не дуже порадно, позаяк то потягає за собою значно більші кошти, як переводженє Конвенції в Ню Йорку або в Пенсильвенії. Слідуючу Конвенцію повинні Делеґати ухвалити десь в такім центрі, де найбільше відділів і членів.

Не дуже то нові пісеньки сьпіваю, бо про те вже було нераз говорено, однак уважаю за потрібне ті гадки ще раз порушити; рештою поправок статутів нехай хтось компетентнійший займе ся.

Демко Хомин.

Із царославія до дому божевільних або на шнурок.

І опять приходить ся нам занотувати дві нові нещасні жертви цареславної нагінки між нашими людьми в Америці.

Перед несповна 6 місяцями почав оказувати обяви божевілля один з наших молодших людий, Риб., котрого якась нечиста сила загнала між стадо право славних, а ті — як то уже у них принято — почали йому на силу вговорювати, що їх віра „сама истинна" і найтвердша. Від того часу Р., не порадившись нікого, почав над тим призадумуватись, та дійшло до того, що попав аж в сильний розстрій нервової системи, а вкінци в божевіллє на тлі релігійнім. Всякі змаганя його жени і приятелів аби нещасного вирвати з тої задуми не принесли успіхів; всі їх заходи і труди пішли на ніщо. Бідна жена, хотячи ратувати мужа і дбаючи заразом о судьбу дітий, рішила ся виїхати до рідного краю. І виїхала... однак не була уже в силі зарадити лиху, бо було за пізно. Її муж, заражений царославною дурійкою, почав чимраз більше занепадати, так, що як нас тепер інформують, мусіли його забрати до заведеня божевільних в Кульпаркові, Галичина.

От, що зробила з чесного, тверезого і ощадного чоловіка „твьорда" царославна віра!...

Та і скажіть, будьте ласка, царославне стадо: чим то ваша віра твердша? Таж ви і з десять заповідий Божих викинули що вам невигідне. У вас нема заповіди о любві ближнього, як о тім понизше переконаєте ся, а також V-та і VII-ма заповідь Божа немає у вас обовязуючої сили... От і ваша твердість...

А тепер друге. Недавно ще ходив від сальону до сальону в Джерзи Сіти і в Ню Йорку чоловяга в віці около 40 літ, що походив з села Граб в Галичині і називав ся Яків Руданич та боронив завзято царославної віри, сердегу царя, „ъ" і инших букв з дашками як якої сьвятости. Притім обкидав він болотом Р. Н. Союз і його урядників. В обороні свого любимця царя і своєї „твьордої вєри" готовий був кождої хвилі до „файту."

Ми ніколи ним не займали ся, бо у нас важнійше діло. Але стала ся сему чоловікови тепер в Йонкерс, Н. Й. одна пригода — от взяв і повісив ся... Повісив ся, то повісив ся (вивішайтесь і всі!) — хай 'му хрін, видно, що не заслужив на ліпшу смерть. Та мимохіть насувають ся чоловікови з причини його ганьбячої смерти сумні гадки. От послідне число Гладикового „Поступ-а" приносячи сю вість, не споминає навіть словом о тім, що то був їх чолокік, їх стовп, та ще здорово глузує. Каже, що він на старість (неправда, бо се був чоловік здоровий і в силі віку!) стратив роботу і пересиджував заєдно по сальонах. Похороном його не було кому заняти ся, тож похоронило його місто десь безвістно; „правдоподобно" його спалено. Тільки „Поступъ"...

F144

А деж ви були, яничари? — скажемо ми. Таж се був ваш „ґаспадін"! Він так щиро боронив вас і вашого „боса" — царя. Та і вмер він на истинно російську слабість, бо шибениця і холєра то питомі російські благодати. Ви повинні були поховати його з всякими почестями та ще і о памятник подбати.

От така то доля всіх царославних прихвостнів. Прийде час, то і — свій свого не познаша. Такий конець чекає певно Віктора Петровича Гладика і І. Я. Луцика. Та зі спаленєм того посліднього не буде хиба місто мати богато клопоту, бож він цілий складає ся лиш з кількох кісток і з алькоголю. Засьвітить на хвильку ясно мов смолоскип і осьвітить може ваші темні мозґівниці.

Скавуліть та вийте тепер царославні гиєни!...

Ант. К.

Лист до Редакції.

Гурток місцевих Українців улаштовує на Одеській Виставці 1910 року виставку української періодичної преси.

Сею дорогою звертаємось до Шановних представників української американської преси запомогти нам в цій справі і надіслати по одному примірнику свого видання; а також просимо шановне громадянство підтримати наше діло і, в кого є, надіслати за для цієї мети один примірник з тих часописей, які тепер вже не виходять, але колись істнували, за для репрезентації нашого культурного руху з історичного боку.

С правдивим поважанєм
В. Фтоменко.
Адреса: Одесса, Україна, Поштамт, Почтова скринька No. 1555.

P. S. Инші часописі просимо цей лист передрукувати.

„SWOBODA"
(LIBERTY)
The Ruthenian Weekly
184 Hudson St.,
Published every Thursday at 184 Hudson St., New York, N. Y.

Published by
The Little Russian Nat'l Union of America.

Established 1893.

REV. P. PONIATYSZYN, Superintendent
Box 112, Elizabeth, N. J.
Адреса мешканя:
326 Rose Hill Place, ELIZABETH, N. J.

ANTH. CURKOWSKYJ, editor, 184 Hudson St., NEW YORK, N. Y.

K. KIRCZOW, manager, NEW YORK, N. Y.

Terms: Two dollars a year.

Advertising rates furnished on application.

Entered as second-class matter December 21 1906, at the Post Office at New York, N. Y. under the Act of Congress of March 3, 1879.

„Свобода"
часопись для руського народа в Америці і орган „Р. Н. Союза", виходить що тижня в четвер і коштує:
в Америці на 12 місяців $2.00
до стар. краю на 12 місяців $2.00
в Америці на 6 місяців $1.00

Оплачувати ґазету треба всегда з гори.

Гроші треба посилати в реджістрованім листі, або через експресовий, або почтовий money order (моні ордер). Money order то є карточку, котру дістанете від почтара або аґента на експресовім офисі, пішліть нам бо без того ми не годні гроший дістати.

Адрес:
„SVOBODA"
184 Hudson St., New York, N. Y.
Телефон 7074 Spring.

Дописи просить ся писати лишень на однії стороні картки. Дописи непригожі до друку нищить ся, наколи з гори не було зазначено, що жадає ся її звороту і не було залучено марок на зворот.

Про гостину Їх Ексц. Митроп. Шептицкого
в Пітсбурґ і Мікіспорт, Па.

Телеґрафічна вістка о прибутю Їх Ексц. Митрополита в Пітсбурґ рознеслась летом блискавиці. Дня 29. авґуста около 6-ої години вечером зібране духовеньство і богато сьвіцких людий мали щастє повитати достойного гостя на Union Station, устами довголітного трудженника Всч. о. Стефановича. З милим усьміхом на лици і сердечним привітом витав Митрополит кождого, що вийшов Єму на встрічу. Се справді було наче та хвиля, коли Любий Батько вернувшись з далекої дороги витаєсь з своїми дітьми. Не дивне, що оно звернуло на себе загальну увагу чужих людий.

По хвилї усів Митр. в супроводі Преосьв. Кир. Сотера і о. Стефановича до автомобіля і удались на приходство при церкві сьв. І. Хрестителя. Тут відпочавши з дороги, серед сердечної розмови з присутними, удав ся Митрополит около 8-ої години до церкви. Нарід заляг цілу простору площу перед церквою, а Їх Ексц. зближались повільним кроком серед рядів брацтв і процесий до церковних дверей.

В дверох церкви повитав Митрополита парох о. Стефанович теплими а щирими словами, підносячи незвичайне Його пожертвоване для добра церкви і народу.

По відправленім молебнї, витав Їх Ексц. зібраний народ короткою наукою. Многолітствієм закінчено торжество.

Около 9-ої години вечер відбулась спільна вечера. Тут належить піднести тоаст о. Стефановича в честь Їх Ексц. „Ви єсьте славою церкви і нашого бідного народа" — говорив бесідник.

Вівторок рано відправили Їх Ексц. Сл. Б. в угорській церкві, а Преосьв. Кир Сотер в галицькій. Опісля відвідали: еп. Regis Canevin-а і барона Павла Форстера, австро-угорського консуля в Пітсбурґу.

О годинї 5-ій пополудни виїхали Митрополит з Преосьв. Сотером і прочим сьвященьством до Мікіспорт.

На стації в Мікіспорт повитав достойного Гостя місцевий парох, о. Ст. Ващишин, почім удали ся всї на приходство Впр. о. сов. Ґорзо, де відбула ся вечера.

О год. 7-ій Їх Ексц. супроводжені брацтвами серед милого звуку дзвонів, станули в галицькій церкві сьв. Йоана Крестителя. Повитані сердечними словами через місцевого сьвященика, відправили молебень, а відтак привитали нарід щирими батьківськими словами, завзиваючи всїх до витреваня і постоянности у сьв. своїй вірі.

О год. 8-ій посїтили церков угорську сьв. о. Николая. Впр. сов. о. Ґорзо витав Архирея дуже сердечно, а нарід відчуваючи слова свого пастира, слезами радости виявляв то, що серце чуло. По молебнї промовив до народу кілька горячих патріотичних слів, Впреосьв. Кир Сотер, підносячи рід Їх Ексц. і значінє Його для руського народу. „Промов кілька слів Ексц. до свойого народу і благослови його" — закінчив Владика. По тих словах Митрополит промовляв так щиро і сердечно, що не було серця, котреб не загоріло дитинною любовію до Його Достойної особи.

В середу рано підчас Архієрейської Сл. Б. Кир Сотера в галицькій церкві, слухали Їх Ексц. сьв. Сповіди, а опісля відправили Сл. Б. в угорській церкві.

По обіді відїхали до Пітсбурґа, де відвідали Всч. о. Ганулю, а вечером того дня барон П. Форстер дав вечеру в честь Їх Ексц.

В четвер по Архієрейській Сл. Б. в галицькій церкві, звиділи Їх Ексц. заслугуючі на увагу місця Пітсбурґа, а о годинї 1½ по обіді відїхали в сторону Буфальо.

Загальну попану і любов позіставляють Їх Ексц. на кождім місци.

Очевидець.

Андрей І. Шіпман.

До недавна не знали Американцї про Русинів майже нїчого. Коли було сказати пересїчному Американцеви: „Я Русин" (I am Ruthenian), то він нераз видивив ся лише на чоловіка, не знаючи, що то за народність. З часом однак, коли руська еміґрація до Америки прибрала великі розміри, а особливо, від коли американська гр. кат. церква дістала свого Епископа, стали Американцї звертати на Русинів свою увагу і від часу до часу зачали в ріжних американських ґазетах і журналах появляти ся з під пера самих таки Американцїв про нас довші або коротші звістки. І до таких Американцїв, котрі старають ся, аби американська публика пізнала близше Русинів, належить власне п. Андрей І. Шіпман, котрого образець ось тут подаємо.

АНДРЕЙ І. ШІПМАН.

П. А. І. Шіпман походить з давної славної родини, що двіста лїт тому назад переселила ся з Анґлії до Америки. По матери є він споріднений з великим анґлійським поетом, Александром Попом (Pope), а його предки бороли ся колись о независимість Злучених Держав. П. А. І. Шіпман уродив ся в Вірджінії і там ходив до низших шкіл, а школу висшу (університет) кінчив він в Ню-Йорку. З фаху є п. А. І. Шіпман правником і тепер провадить він на спілку з двома иншими правниками (пп. Е. Л. Муней і К. Бленді) адвокатську канцелярію під ч. 37. Wall St., в Ню-Йорку. Є він дуже сьвітлим адвокатом і його спеціяльностію є релїґійні корпорації, орґанізації робітничі і право спадкове.

Но попри свою адвокатську практику віддаєть ся п. А. І. Шіпман студіям тих славянських і неславянських народів, котрі належать до східної церкви. І в тих його студіях найперше, можна сказати, місце займають гр. кат. Русини. Про нас, нашу історію і літературу знає він дуже много, а в справах нашої руської Церкви є він, як то кажуть, так битий, що безперечно міг би він бути гр. кат. сьвящеником. Він розуміє по руськи в письмі і слові, і читаючи всї наші русько-американські ґазети, слідить він пильно за народним і церковним рухом американських Русинів. П. А. І. Шіпман знає також докладно, які є ріжниці між нами а Росіянами, між церквою нашою а церквою російскою і своїми відчитами, які він держить по ріжних клюбах, до котрих належить, як також статями в ріжних американських журналах, інформує він Американцїв про Русинів, про наше тутешнє житє, про нашу церкву, обряд і т. д. Особливо-ж красні і влучні статї про Русинів написав він до великого, ученого твору: „The Catholic Encyclopedia". Він бачить, кілько то наша церква в Америці має ворогів так між чужими як і своїми; він видить, які то трудности і перепони напотикає руська церква за морем у своїм розвитку і зі своєї сторони він нашу церкву все боронить. Так прим., коли у своїм часї внесли були православні батюшки до Леґіслятури ню-йорского стейту такий законопроєкт, аби їх церква в згаданім стейтї називала ся між иншими також „греко-католицькою" (про се була бесїда у „Свободі"), то він перший звернув увагу Русинів на сю небезпеку, яка вийшла-б для нашої церкви, колиб сей законопроєкт батюшок став ся законом. І його головно стараням треба завдячити, що сей хитрий законопроєкт православних перепав цїлковито в ню-йорській Леґіслятурі!

Розумієть ся само собою, що п. А. І. Шіпман не належить до ніякої руської партії і він не може зійти з дива, для чого приміром угро-руські сьвященики так завзято поборюють Преосьвященого Ортинського, коли він своєю діяльностію не показав зовсїм сего, аби робив якусь ріжницю між галицькими а угорськими Русинами. Він є сего переконаня, що Русини повинні полишити свої політичні ріжниці і сварні поза собою в старім краю, а в Америці повинні вони держати ся кріпко своєї церкви і свого обряду тай ставати добрими і хосенними горожанами своєї нової вітчини. І тодї лише, коли Русини, закинувши всякі партійні спори і злучать ся в одно, будуть вони поступати в Америці так скоро, як і кожда инша народність і в той лише спосіб зможуть вони придбати собі значінє і повагу у кождого Американця. П. І. А. Шіпман має такий погляд, що доля гр. кат. руської церкви в Америці лежить в наших власних руках і коли ми самі її не загиримо, то ніхто не потрафить її тут знищити; особисто він вірить в будучність нашої церкви за морем і сподієть ся, що мимо всїх ворожих сил вона таки розросте ся тай стане одною з великих церковних інституцій на американській землі. І взагалї сказавши, п. А. І. Шіпман є чоловіком високо просьвіченим, а при тім практичним і бувалим (він їздив по Европі, Палестинї і Єгиптї і знає майже всї живучі европейські мови) тай певно, що він давби американським Русинам не одну, добру і практичну раду, коли-б тільки Русини схотіли тих його рад послухати.

Ну, і честь най буде п. А. І. Шіпману за те, що він інтересуєть ся Русинами і нашими справами в Америці, нехай живе він на многі і благі літа і нехай своїм пером і словом розганяє ті упередженя і пересуди, які має або може ще мати що до нас американський загал.

П.

Проєкти на Конвенцію Р. Н. С. що до „Свободи".

(Продовжонє з 1-ої сторони).

вині на саму „Свободу" і — справа скінчена. Щоби через розширенє „Свободи" накладати на членів Р. Н. С. якийсь хоч би навіть й найменший тягар, сему я рішучо противлюсь; як доси платять Союзовці на орґан 10 центів, тілько само мусять вони платити і на дальше, бо спосіб на покритє видатків є, именно сей, про який я що й но говорив. От-се що до уможливленя розширеня „Свободи" з фінансової точки. Но йду дальше.

„Свобода" латиньскими буквами мусить лишитись, но її мова мусить бути руська.

Послїдна Конвенція Р. Н. С. ухвалила, як відомо, видавати також „Свободу" латиньскими буквами, на словацько-руськім нарічю. В мисль сеї ухвали виходила ся так звана словенська „Svoboda" через два роки, себто від послїдної Конвенції, і розуміється, вона сповняла свою цїль так, як могла і уміла. Тепер однак підносять ся з деяких сторін такі голоси, щоби ту словенську „Svobod-у" скасувати, бо мовляв, вона Союзовцїв лише словачить, а не русчить. Мій погляд що до словенської „Svobod-и" є такий: Безперечно Р. Н. С. має много таких членів так з Угорщини як і з Галичини, котрі вміють читати латинкою а не гражданкою. З тим фактом числила ся остатна Конвенція і хотячи, аби ті члени, що не вміють по руськи читати, могли із своєї приналежности до Р. Н. С. мати також якусь духову користь, дала їм таку „Svobod-у," яку вони читати потрафлять. Звичайно так воно є, що ліпше комусь нїчого не давати, як, давши, потім йому се відбирати, бо таке відбиранє раз даного комусь права або привілею часом є навіть небезпечне. Коли отже Р. Н. С. зробив таку добровільну уступку, що для своїх членів, не знаючих руського письма, дав словенську „Svobod-у," то тепер, коли та „Svoboda" зискала вже собі, що так скажу, право горожаньства, годї її касувати, тим більше, що має вона вже днесь поважне число читачів, бо близько 3 тисячі і на випадок відібраня їм сеї „Svobod-и" вони напевно будуть негодувати. Тим-то зваживши все, що треба зважити, я думаю, що „Свобода" латинськими буквами мусить виходити і на дальше — і се є мій третий проєкт.

Щоби однак ся латинкою печатана „Svoboda" Русинів дїйсно не словачила, то я до свого третого проєкту додам єще те, аби та „Svoboda" виходила вправдї латинськими буквами, але чистою, красною руською мовою і тодї буде вона могла учити тих членів Р. Н. С., що калїкують у руській мові, говорити поправно і чисто по руськи. Я піднесу ще й те, що на випадок збільшеня руської „Свободи" воно було-б добре побільшити також і „Svobod-у" словенську (бодай о 2 сторони, аби вона була обємом така, як „Rusin"), но в тім зглядї я вже не ставлю жадного внеску тому, бо не знати ще, скілько стояти-ме побільшенє руської „Свободи," та чи фінанси Р. Н. С. позволять на се, аби можна також словенську „Svobod-у" розширити. Но без зглядy на се, чи побільшити словенську „Svobod-у" буде можливо чи неможливо, а ся словенська „Svoboda," повтаряю ще раз, виходити мусить, бо-ж воно є ліпше, аби Союзовцї, які не вміють по руськи читати, мали бодай де-що, ніж щоби вони не мали нїчого. Се ясне як сонце.

* * *

І маю я ще й деякі инші проєкти, які дотикають ся так „Свободи" як і мого директорського „чина," но про се я заберу вже голос в слїдуючім ч. „Свободи." — Отже до побаченя у „Свободї" на другий тиждень.

о. П. Понятишин,
директор друкарні.

Позір перед небезпекою!

Правдивою „египетською плягою" для всхідної части Ню Йорку були тисячні „пани банкири". На кождій вулици було їх по кількох а кождий з них лиш чигав на запрацьовані гірко еміґрантом гроші. І звичайно такий „панок" оголошував себе шумно по всяких несовістних часописях, вабив людий до свого офісу, а коли зібрав со кілька тисяч долярів зложених нерозважними робітниками, тоді давав драла. А люди тратили послідний цент, щаджений на чорну годину.

Коли таких фактів з кождим днем прибувало, тутешний стейтовий уряд постановив зарадити лихови. І ось з днем 1-го с. м. війшло в житє право, після якого кождий „пан банкир", що хотів і на дальше пересилати гроші до старого краю, сприодавати шифкарти і т. п. мусів зложити бонд, то є заруку на 100.000 дол., а готівкою у контролора стейту 10.000 дол. та дістати позволенє (лайснес) на веденє бизнесу.

Здавало ся що тепер всякі жидівскі „банкери" щезнуть з лиця землі, а народ позбуде ся небезпечних кровопійців. Але від чогож суть крутарі. Зібрало ся на „іст сайд" 25 до 30 таких „панів банкирів" і завязали корпорацию. В сей спосіб місто кождий з осібна зложили всі разом одну заруку, а позаяк їх в корпорациї множество, тому випало на кождого зложити ледви по кількасот долярів заруки. В сей спосіб мимо ухваленого закону, в дійсности нічо не змінило ся: „пани банкири" майже ніякої не дали заруки що будуть чесно вести свій бизнес, а люди не мають і далі найменчого забезпеченя, що за даним днесь до пересилки чи перехованя „пану банкирови" центом завтра не прийде глядати ся десь на Куковім північнім бігуні.

Але в висше наведеній „корпорациї" не змістили ся усї „панове банкири", бож їх в Ню Йорку тьма тьменна. В корпорацию війшли тільки найбогатші з них. А сї, що навіть не могли здобути ся на кількасот долярів, щоб дати до спілки, сї попросту дали себе записати як „Express Agent". Як такі, вони суть звільнені від складаня заруки, мимо того, що і їх бизнесова учтивість писана вилами на воді, та не дає людям ані навіть такої забезпеки, що попередні „банкири" звязані в корпорацию.

Тому ми радимо щиро нашим людям: коли посилаєте гроші до старого краю, то посилайте їх почтою. Се дешевше а і безпечно, та ніколи за своїми грішми не треба буде йти глядіти там, де перець росте.

„Панове банкири" будуть чванити ся тепер, що вони мають 100.000 кавції та 10.000 заруки готівкою. Однак се брехня і ви сему не вірте, бо таких в Ню Йорку зовсім нема (крім двох-трох великих фірм, з якими однак наші еміґранти зовсім не мають стичности). Тому позір перед небезпекою!

З поза тюремних крат

де, як звісно, сидить 26 наших академиків, що їх арештував польский уряд за „напад на polski univerzytet" доходять дуже невідрадні вісти: З нашими студентами в слідчій вязниці стає вязничий заряд поводити ся нелюдяно, так як з якими злочинцями. В остатних днях відібрано їм дарунки прохід і навіть заборонено в неділю в часі відвідин принимати від родичів і свояків якінебудь дарунки до зїдженя.

До того і харч, який одержують з кантини за заплату, погіршив ся. Один увязнений нарікав прим., що дістав повила з червами. Весь сей утиск заряду і погіршенє харчу виводять арештованих з рівноваги і не диво, що протестують як можуть. Управа вязниці гороїжить ся, що не дасть ся застрашити та запорядить ще острійші репресії. Словом, діеть ся так, як в Росії. До сих репресій заохочує ще управу вязниції вшехпольска галицька преса, котра радо зазначує, що управа вязниці з „hajdamaczątkami" не робить собі жадних церемоній, а обходить ся з ними як зі звичайними злочинцями.

Комітет, що управляє фондом „жертви для жертв" подає до відома, що цілий фонд вже зовсім вичерпаний. Що тижня комітет складає на харч для 26 наших студентів у слідчій вязниці 468 (чотириста шістьдесять вісїм) корон і як раз до нині стільки, що вистало до 27 серпня включно. На дальше засобів вже нема, а тут жертви перестали напливати. Дальші жертви принимає Краєвий Союз Кредитовий у Львові (ринок, 10) на вкладкову книжочку ч. 9000.

Віче в Latrobe, Pa.

В неділю, дня 28-го серпня 1910 відбуло ся віче в Latrobe, Pa., котре отворив місцевий священик о. М. Данилович, представляючи зібраним, що події на Львівскім університеті з дня 1-го липня коли то убито руского студента, Адама Коцка, спонукали комітет до скликаня віча. О. Данилович згадав за жертви, які упали з ляцької ласки, згадав за трупи Франка Скочиляса, за трупи в Горуцку, за трупи в Лядскім зазначуючи, що Ляхам замало хлопської крови, забагало ся крови руских студентів на університеті.

На предсїдателя віча покликано п. Василя Барана, предсїдателя братства св. Йоана Крестителя з Р. Н. Союза на (Derry) Дері, а за секретарів покликано п. Гр. Королишина і п. Юстина Медвідь.

До слова перший зголосив ся, п. Е. Гвоздик, агент корабельний з Пітсбурґ, і став представляти кривди руского народа від часу, як Галичина прийшла під пановане Австрійської держави, звертаючи увагу головно на кривди на поли шкільництва; докладно переповів борбу за руский університет аж до дня 1. липня 1910.

На тім місци належить ся велика подяка п. Ев. Гвоздикови за те, що не жалував гроший і прибув з рефератом на віче.

Другий з черги забрав слово п. Ю. Медвідь загріваючи зібраних, щоби горнулись до просьвіти, щоби своїми лептами допомагали Русинам двигнутись просьвітно; тут на земли Американській повинні Русини горнутись до своєї широ-руської організациї Р. Н. Союз і повинні тримати ся своєї греко католицкої Церкви а не йти в цареславіє.

Опісля ухвалено слідуючі резолюциї:

1. Віче висказує співчутє матери бл. п. Адама Коцка.
2. Віче висказує погорду для тих, що спиняють просвіту руського народа і не хотять допустити, щоби руский нарід мав університет.
3. Віче взиває п. Бобжинського, намісника Галичини, щоби уступив, коли допустив до того, щоби арештовано лише Руских студентів а Польских нї.
4. Віче жадає не польского а віденьского суду в справі події з дня 1. липня.
5. Віче жадає подїлу Ради шкільної Краєвої на дві части, на руску і польску.
6. Віче висказує признане нашим руським послам і Ексцеленції Митрополиті Галицькому в борбі о руский університет.

Віче замкнув предсїдатель а о. М. Данилович взвав людей щоби зложили дрібні жертви на рідну школу. Зібрано 9 долярів а п-ні І. Данилович жертвувала 10 долярів. Разом $19.00.

Гроші сї заслано через п. Гвоздика до краю на книжку вкладкову Дністра ч. 6800.

Хто чим воює від того і згине
або
Борухови у відповідь.

В 32-ім числї шизматицького органу, „Свѣтъ" з 12. Серпня с. р. появила ся статя з підпера „голосного пасаїцкого Йоша, Гершоня, Борухеса, яко відповідь на дописи поміщену в „Свободі" під наголовком „Пасаїк". Стиль, форма і зміст згаданої дописи вказує навіть хотяйби була вона без підпису ґеніяльного з простацтва автора, тим більше, що пасаїцкий шизматицький „ревентий" з 3th St. дав пізнати ширший суспільности вже ранійше своїми бруковими пашквілями на наше духовеньство і народ. Та диковати ся однакож нема чого. Єсли господар тримає собаку і дає її їсти, тож річ природна, що собака мусить робити свою службу, бо в противним разі нагонить на отрів від хижи, а пошукає собі ліпшого британа. „Гершонь" подїлив своїм звичаєм цілу статю на части, а кожду з них затитулував наголовками вказуючими, що автор посідає „вижше образоване" в кухни отця Доманїка. І так в першім наголовку називає чорностенцьку гр. кат. церков в Пасаїку „кучою"!! Такого святотатства, як називане дому Божого „кучою" не потрафить допустити ся правдивий честний жид, хиба цареславний котрий при кінци свого міш-маш має смілість писати „отвив до всѣхъ русскихъ сердецъ"!! і кричати: „А ви братя і сестри судїть все здоровим розумом!" Єсли би ті брати і сестри мали здоровий розум, то за таке безчещене дому Божого далиби „Ольшанецькому фільозофови доброго прочуханця. Але щож, коли ті братя і сестри вийшли зі школи Боруха, а відомо чейже всім що „який пан, такий крам". Та в кождім разі ми певні того, що не всї „братя і сестри з 3th St. стріти перенели ся наукою Боруха так дуже, щоби не пізнали у своїм засліпленю страшної образи Божої, якої допустив ся Борух називаючи гр. кат. церков „кучою"!! і осудять хулителя здоровим розумом. Єсли-же того не зроблять, тогди докажуть правдивість сказаних о собі слів у „Свободі", що суть „колтунами, жидівськими і московськими попихайлами, дурними Іванами і Феськами, та не зрячими рабами", бо лише раб потрафить не стати в обороні своєї віри і церкви!!

Дальше питає ся Ольшанецький фільозоф, за що названо так зігріно затуманених Русинів з 3th St. в Пасаїку, „колтунами, рабами"... і проч. і відповідає за раз питанями: „за то що вас є більше як два тисячі душ"?!! і „що в протягу восьми літ вы основали одну із найбільших в Америці парохій, що придбали вы над 80 тисяч долярів парохіяльного маєтку і т. д." та гадає, що побив врагів ренеґатства і відступства на прах, а свою брехливість оповив в своїх колтунів найбільшою авреолою. Ті, котрих запитує ся Борух невідповідять власне для того, що суть Борухами і московскими наганячами затуманені і не видять „что творят"; за те ми їх виручимо і відповімо як ми розуміємо таку назву „колтун, жидівско-московский попихайло" і проч. і проч. Треба бути темним рабом і скінченим туманом, щоби така велика громада з 2.000 душ дала себе одурити одному пастухови і дала собі видерти москалям свою керваницю і довголітний понад $80.000 доробок!! Чи жінка Боруха не назвала би свого мужа колтуном і рабом незрячим, єсли би її муж дав собі видерти свій дім (гавз) яким пройдисьвітам хотьби навіть самим царем российским Миколушкою.

В дальшім наголовку питає ся він „Кто виреклъ ся своей вѣри"?!

На те питанє міг би хиба сам Борух відповісти, чи єго прадїд чи дїд — ми можемо хиба сказати те, що знаємо, що Борухів рід змінив свою віру вже два рази, раз жидівську на християнську гр. кат. обряду в Галичині, а передпослідний наверкон гр. кат. віру яку визнає певно єго тато, мати сестри і прочі сродники в Галичині, тут, в Америці, на цареславну, шизматицьку. Що в тій так честій переміні віри Борухів грає ролю — се вже тайна єго душі — нам здає ся, що „бізнес" а по жидівськи Geszäft!!

В „Правді о будові нової церкви" гавкнувши на „униїцьку" церков (забув ся Борух, що мав сказати кучу) з 1. St що має $80.000 довгу, укусив ся в язик а слина принесла на укушений язик унїйцку церков... в Олифанті!! Ту вже не стало Борухови концепту, а міг би був сказати правду, та виснити своїм братям і сестрам з 3. St. в Пасаїку чому то Немиловский Клопатовский і прочая церковна притча ухвалила $75.000 на будову нової церкви, а комітет будївляний, в котрім находить ся і Борух затягає в банку позичку аж $115.000 долярів. Видно, що Ваш розум, „назад" єсть ліпший від того „наперед". Таж таку господарку хиба можнаб назвати обдиранєм бідного робучого народа!! А дальше не сказав Борух хто буде платити $115.000 довгу, чи може також цар Миколушка, так як і дзвони він казав вже виливати у Москві за $5.000 для Пасаїцких шизматиків. Чи не назвати того, хто вірить в таку брехню, (що цар Миколушка привезе з Москви до Пасаїку для шизматиків на 3. St. дзвони за $5000) колтуном і дурним Іваном?! Варто видїти, кілько буде тих „охотних і добровольних култунів, що схотять взяти на себе $115.000 довгу затягнених в банку на церков записану на царя Миколушку. Певна річ, що ані Борух, ані Клапотовский не буде належати до тих добровольців, бо зі своєї кишені не дадуть і зломаного цента. На то є прецінь робучий нарід, щоби платив.

Дальше питає ся Борух „чи то честно?!" Відповідь коротка: знаючи Борухову мораль, етику і цілу єго душу, даремно трудилибисьмо ся розтолковувати йому що єсть честне, а що не чесне. Можемо однакож аподиктично сказати, що то, що у людей характерних, честних та правих єсть чеснова, у Боруха єсть певно нечестю: наприклад: тримати ся своєї віри, свого обряду, своєї мови — звичаїв і обичаїв єсть у кождого честного чоловіка найвизшим ідеалом — а у Боруха єсть се нечестно!!

Яка єсть ціль дописи в „Свободі" питає у „Свѣтѣ" Борух? Освідомляти нарід і перестерегти єго перед визиском несовістних московских напастників і деришкірів ренеґатів о то єсть ціль дописи. Що до неудачи украінського освідомлюваня, тепер Борух ще не може нічого говорити: „Конець діло хвалить". Чи „от вас отступила одна" чи більше душ о тім переконувати не станемо. Самі факти заговорять за себе. Правду лише одну сказав Борух, а именно, що „было єго компанії уже не чіпить ся". В тім взгляді вони такі спокійні, як комінар, що за свою чистоту не потребує боятия ся, щоби ще більше не заваляв ся.

Щоби Борух мав на кім виляти свою жовч, чіпив ся о. Кузьова, Пеляка Шафрона і Хованця і своїм простацьким способом закидає нам те, чим сам пересяк наскрізь. О Шафрані не може нічого документального сказати, тож чіпив ся єго родинного житя, як то звичайно у чорностенців буває, і нуже очернювати самого Шафрана, єго жену, а коби був знав, що Шафран має дїти був би певно і дітям приліпив латку. Чорностенці бабрайла люблять качати ся по уха в болоті, а коли переходять коло чоловіка, то так ся та „що рогів не має" мусить ся хоть отерти о него, щоби і на нім опинило ся хоть троха єго бруду. Борух єсть чейже писателем, а того досить для Боруха, щоби не умієчи писати по людськи, пописати пашквіль. Найважнійше з єго писаня а заразом найдурнїйше єсть то місце, де каже ся, що з Шафраном були в братскій вічні троблі. Розуміє ся, що ані Шафран ані Хованець ані иньша честна людина не згодить ся ніколи з ренеґатом. Се певна річ! Ми не дамо ся ніколи купити ані за доляри, ані за рублї, та шкода лише, що не нахаркалисьмо на ренеґатське товариство єще скорше, нині булибисьмо не потребували розправляти з ним.

Що до Хованця, як писав Борух, що єго отець належав на Old Forge до цареславія, а сам Александер Хованець мав навіть агітувати за цареславієм, і аж тепер занехавши секретарство в Союзї, змінив фронт, ну і покинув цареславє — на те відповідь плягіаторови коротка, „kto jada flaki, mysli że każdy taki!" А старому Хованцеви приносить се честь, що побачивши шизматицьку гниль, завчасу зрефлектував ся і наплював на шизму ще в Old Forge, Pa.

Пасаїк, Н. Дж. 27. сер. 1910.
Шафран Іван,
Александер Хованець.

СПРАВИ Р. Н. СОЮЗА.

Покровитель і почетний член Р. Н. Союза.

Їх Преосьвященство Стефан Сотер Ортинський, перший руський епископ в Америці.

Головний Уряд „Р. Н. С." на роки 1908—1910.

Духовний управитель:

о. Михайло Балог, 712 Carson St. S. S. Pittsburg, Pa.

Предсідатель:

Дмитро Капітула, McAdoo, Pa.

Місто-предсідателька:

Марія Черемшак, Trenton, N. J.

Місто-предсідатель:

Федор Ґут Кульчицкий, Pittsburg, Pa.

Касієр:

Алексій Шаршонь, 524 Pine & Franklin St. Shamokin, Pa.

Секретар фінансовий:

Семен Ядловский, Box 76, Jersey City, N. J.

Секретар рекордовий:

Теодозий Лабовський, Box 76, Jersey City, N. J.

Радні:

Михайло Беля, Holyoke, Mass.
Петро Ярема, New York, N. Y.
Іван Глова, Shamokin, Pa.
Анд. Стефанович, Pittsburg, Pa.
Алексій Горбаль, Derby, Conn.
Михайло Чеґин, Cleveland, O

Контрольна Комісія:

о. Д. Добротвор, 25 Chestnut St. Yonkers, N. Y.
Василь Гришко, 439 N. 6th Ave., Scranton, Pa.
Михайло Бабій, Box 1464 Olyphant, Pa. Lack. Co.

Директор друкарні:

о. П. Понятишин, Box 112, Elizabeth, N. J.

Адреса мешканя:
326 Rose Hill Place, Elizabeth, N. J.

Редактор:

Антін Цурковський, 184 Hudson St. New York, N. Y.

Менаджер друкарні:

К. Кирчів, 84 Hudson St., New York, N. Y.

Головний орґанізатор:

Мих. Беля, 56 Hamilton St., Holyoke, Mass.

Головна Канцелярія Р. Н. Союза знаходить ся під числом 123 Sussex St., Jersey City, N. J.

Вступайте до Союза!

„Руский Народний Союз" — принимає членів до 45 літ житя.

Вступне після літ.

СОЮЗ ПЛАТИТЬ:

В разі смерти члена кляси „А" (ціле посмертне) $1000.00.

В разі смерти члена кляси „Б" половину посмертного $500.00.

Посмертне за жінку або мужа члена кляси „А" $400.00.

Посмертне за жінку або мужа члена кляси „Б" $200.00.

Посмертне за діти від $15.00 до $300.00.

В разі утрати: а) обох очий, ніг або рук $1000.00.

б) одної руки, ноги або ока $200.00.

Єсли отець родини в шпиталі божевільних, Союз платить що року родині $150.00.

Хто хоче вступити до Союза, мусить вписатись також до братства, яке належить до Союза.

ЦІНИ І ПРАВИЛА ОГОЛОШЕНЬ В „СВОБОДІ".

1) ОГОЛОШЕНЯ БИЗНЕСОВІ, які йдуть довший час (від 3 місяців до року) платять ся після спеціяльної тарифи, яку інтересовані дістануть на жадане листовно.

1-о, 2-о або 3-и разові ОГОЛОШЕНЯ БИЗНЕСІВ по 3 цнт. від слова за кождий раз.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ, як: мітинґи брацтв і товариств належачих до Р. Н. Союза поміщає ся безплатно один раз в рубриці „Рух в Віддїлах Р. Н. Союза".

ОГОЛОШЕНЯ ТЕАТРАЛЬНИХ ПРЕДСТАВЛЕНЬ І БАЛЇВ по 2 центи від слова для брацтв і товариств належачих до Р. Н. Союза, а для товариств неналежачих до Р. Н. Союза по 4 центів від слова.

ПОШУКУВАНЄ ОСІБ І РОБОТИ по 2 центи від слова за найменче 10 слів.

КОНКУРСИ ПАРОХІЙ і иньші по 3 центи від слова.

ПРОПОЗИЦІЇ ЖЕНИТЬБИ по 10 центів від слова за найменше 10 слів.

Одноразове оголошене адреси 25 центів.

2) Належитість за всяке оголошене мусить бути прислана згори та в цїлости. В противнім разї оголошене безуслівно не поміщає ся. Належитість за дрібні оголошеня можна присилати також почтовими марками

3) Кожде оголошене мусить бути в редакції на тиждень перед датою виходу того числа часописи, в якім воно має бути поміщене. Оголошень телефоном не приймає ся.

4) За зміст оголошень або за відвічальність оголошуючих ся в часописи фірм редакція не приймає ніякої відвічальности.

5) Кого-б скривджено, або з ким зле обходжено-б ся в тїй фірмі, яка оголошує ся в нашій часописи, нехай про се сейчас повідомить редакцію, а коли подасть достаточні докази ошуства, викине ся оголошене несовісної фірми; кромі сего редакція доложить всїх старань, щоб ошуста потягнути до відвічальности.

6) Редакція має право відкинути або перервати яке небудь оголошене, не подаючи причин.

7) Редакція має право жадати від фірм або незнаних осіб, щоб прислали докази, що ведуть свій бизнес чесно і дійсно зможуть додержати того, що обіцюють в оголошеню.

8) В оголошеню мусить бути тільки правда. Редакція має право відкинути всяке підозріле оголошене.

9) Оголошеня мусять бути писані пером, виразно і на одній стороні паперу.

10) За дрібні оголошеня редакція не висилає ніяких поквітовань.

До всіх Вп. Секретарів і Орґанізаторів Відділів Р. Н. Союза.

Звертаємо отсим увагу пп, Секретарів, щоби не присилали декляраций без виповненя сьвідоцтва лікарського, яке находить ся на другій стороні деклярації, позаяк такі не будуть приняті. Члени понад 43 літ, мають предложити метрику або який инший доказ свого віку.

Рівнож при виповнюваню деклярацій просимо на те уважати, щоби на деклярації було подано на яке посмертне член хоче належати перечеркненем слова **ціле** або **половину** посмертне (ого), кілько має він і його жена літ, імя жени або якого иньшого члена родини, після того, кому член записав посмертне. Секретарі мають уважати, щоби член заявив якої єсть віри. Не вистарчає сказати, що член єсть Русин або руської віри, бо таких маємо вже кілька.

Член, котрий не вміє писати, має зробити на деклярації пером знак хреста, уміючий писати має підписати ся власноручно на обох сторонах деклярації.

Місячні справозданя т. є. друки на жовтих картках, як також адреси нових членів прошу виповнювати і присилати враз з деклярациями і розметом.

Від Головного Уряду Р. Народного Союза в Америці.

Ч. 1411 КВІТ $400.00
на чотириста долярів, котрі п. Саломея Біловус отримала як посмертну запомогу по сині Войтко Біловус з Головної Каси Руского Народного Союза в Америці.

Грицівці 26-го юлія 1910.
Саломея Біловус.

Сьвідки:
Мих. Слота,
Кароль Новаковский.

Від місцевого Уряду Руского Народного Союза в Америці. Відділ 92.

Шимон Дюир, печать.
Ваврик Комінек війт.

Ч. 1411 КВІТ $200.00
на двіста долярів, котрі п. Павліна Мазуркевич отримала як посмертну запомогу по браті Войтку Біловус з Головної Каси Руского Народного Союза в Америці.

Критівці 26-го юлія 1910.
Павліна Мазуркевич.

Сьвідки:
Войцех Байцер,
Людвік Савка.

Від місцевого Уряду Руского Народного Союза в Америці. Відділ 92.

Адам Мазуркевич,
Шимон Дюир. Печать.

Ч. 1457 КВІТ $500.00
на пятьсот долярів, котрі п. Анна Кміцінська опікунка, отримала як сиротинську часть по Йосифі Кміцінськім з Головної Каси Руского Народного Союза в Америці.

Pittsburg, Pa. 23-го серп. 1910.
Анна Кміцінська.

Сьвідки:
Henry A. Schiller,
Николай Стефанський.

Від місцевого Уряду Руского Народного Союза в Америці. Відділ 53.

Ч. 82. КВІТ $27.00
на двайцять сім долярів, котрі п. Филип Руцкий отримав як посмертну запомогу по доньці Петрині з Головної Каси Руского Молодечого Союза в Америці.
Elmira, N. Y. 1910
Филип Руцкий.

Сьвідки:
Петро Сьпівак,
Александер Варян.

Від місцевого Уряду Руского Молодечого Союза в Америці. Відділ 8.

Василь Юрчак предс.,
Ф. Цпінь секр.

Рух в відділах Р. Н. Союза.

ORMROD, PA. бр. сьв. Отця Николая від. 124. повідомляє усіх членів, що річний мітинґ відбуде ся дня 10. вересня с. р. Справозданє касове і вибір нового уряду. Неявивший ся член заплатить 50 цт. а урядник 1 дол. кари. — І. Олійник прд., Д. Бала секр.

TAYLOR, PA. бр. сьв. Кирила і Мет. від. 260 подає до відомости усім членам, щоби явили ся на мітинґу дня 18-го вересня. На сім мітинґу буде укладати ся брацкій статут. Початок о 3. годині по полудни у домі п. Якуба Тремко. Член неявивший ся заплатить 25 ц. а урядник 1 дол. кари. — М. Гриців секр.

STAPLETON, L. I. N. Y. бр. сьв. Арх. Михаїла, від. 211 подає до відомости, що річний мітинґ відбуде ся дня 10. Вересня о год. 8. вечером. На тім мітинґу буде вибирати ся новий уряд і буде принимати ся нових членів без вступного. Неявивший ся член на мітинґу заплатить 25 цт. а урядник 50 ц. кари. — Прокоп Бусель пр., Мих. Теребуш секр.

CHISHOLM, MINN. бр. сьв. Арх. Михаїла, від. 116 повідомляє, що на річнім мітинґу дня 21 серпня 1910 вибрано слідуючий Видїл: Йосиф Бобер пр., Іван Круховскпй з. пр., Йосиф Круховский секр., Ів. Кликайло зас. секр., Вас. Гарадим кас., Йосиф Шведюк зас. кас.; надзирателї хорих: М. Плейза зас. Микита Кликайло; Контр. комісія: Іван Хрущ, Ник. Круховский, Іван Кравчук, Мих. Герула. — Йосиф Бобер предс., Йос. Круховский секретар.

BROOKLYN, N. Y. „Тов. Днїстер" від. 220. подає до відома, що річний мітинґ відбуде ся 16-го Вересня 1910 о год. 8-ій веч. Кождий член мусить явити ся на означений час до Victoria Hall 1114 Manhattan Ave. — Ів. Жуковский пр., Ів. Зазуляк сек., Петро Олексів кас.

BARNESBORO, PA. бр. сьв. П. і П. від. 166 взиває всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, щоби явили ся на мітинґу дня 18-го с. м. в важній справі. Рівнож кождий член має вирівнати свої належитости. — Ів. Урда пр.

DUQUESNE, PA. бр. сьв. Стефана, від. 268 подає до відома, що вибрано слідуючий новий уряд: Ів. Петрик пр., Мих. Фурда зас. пр., Ст. Стіпайда скр., Мих. Казей з. скр., Е. Косцьо кас., М. Марцін з. кас., Ів. Ґріцо доз. маєтку, Е. Ґреґа доз. хорих, Вас. Вовк дверник.

YATESBORO, PA. бр. сьв. Мих. від. 51. подає до відома, що річний мітинґ відбуде ся дня 11. с. м. Вибір нового уряду і справ. касове. Неявивший ся член заплатить 50 цнт. а урядник 1 дол. кари. Упрашає ся також і дооколичних братів явити ся на мітинґу. М. Бодак пр., В. Ґурняк скр.

OIL CITY, PA. від. 139 подає до відома що вибрано слідуючий новий уряд: Ів. Фрис пр., К. Бурак і Кон. Сенчак доз. хорих, Бурак кас., Ів. Ґурак, пак, скр., Анд. Бурак кас., П. І. Романчак орґанізатор, І. Каршен дверник.

Конкурс.

Руска Громада в Шамокін, Па. глядає

дяко-учителя.

Вимагає ся красного голосу і ґрунтовного знаня провадженя хору. — Посада до обнятя від 15-го лат. септ. Рефлєктуючі на сю посаду, зволять зголосити ся на адресу:

Rev. Jno. Konstankewicz
SHAMOKIN, PA.

Пошукуваня осіб

(Оголошене в сій рубриці коштує по 2 цнт. від слова).

ДЕ Є?

Василь Коцюрка з Микулинець, повіт Тарнопіль, Галичина пошукує свого сина, Михаїла Коцюрка. 3 роки перебував в Ню Йорку, під 342 Cherry st. у п. Й. Шкрибайлі, а 4 роки тому, як виїхав з Ню Йорку десь в околиці West Virginia чи North Dakota. Хтоби з поважаних читачів мiг мені подати єго докладну адресу тому дам 25 долярів надгороди — або він сам — зголосить ся до мене:

Василь Коцюрка,
c|o J. Skrybajlo,
35 E. 1st St., New York, N. Y.

— Де є Кость Пукос, родом з Ізбукиків, пов. Турка, Гал. Хтоб знав про него 62 дол. надгороди), або він сам, нехай пише: Ido Pykos, Newburgh, N. Y. New Windsor Chrestis House.

— Де є моя Сестра, Розалія Кусьнірчук. Перебувала в Watyvton 202 Court St. Хтоби о ній знав, або она сама прошу зголоситись до Марії Кусьнірчук, 385 N. 3th St., Troy, N. Y.

ПОШУКУЄ ПОСАДИ ДЯК.

Іспитований; учить та провадить хоральний сьпів.

Harry Michalicki,
413 4th Str. Troy, N. Y.

ПОШУКУЮ

товаришки житя, від 16 до 24 літ. Мусить бути чесна і письменна, притім має мати від 500 долярів і висше готівки. Я маю 28 літ, єсьм при добрім здоровлю —маю у банку 1000 долярів і добру роботу. Котра з дівчат хоче дістати доброго мужа мусить бути сама добра. Прошу зараз писати а не відкладати. Тільки Русинка!

John Ilkowicz,
1420 Penn Ave.,
Pittsburg, Pa.

— Отсим подаю до відомости интересованим, що мій теперішний адрес є:

Rev. Emil Marczak Baranskyj,
P. O. Box 2.
Northampton, Pa.

ВАРТІСТЬ ЖИТЯ.

Деякі люди цінять високо своє житє, коли знова другі — як здає ся — дуже мало про нього дбають. Дехто дуже піклує ся собою, живе умірковано та в міру своїх сил уникає всякої небезпеки. Инші ведуть житє недбале, не звертають ніякої уваги на права натури і добровільно скорочують своє житє. Нашим обовязком зглядом нас самих, нашої родини і нашої вітчини є удержувати наше тїло в здоровлю і силї та продовжувати його через властивий спосіб веденя його. Першим услівєм до осягненя того є запобіганє ослабленя знарядів травленя. Ми повинні завсїгди мати добрий апетит і тїшити ся знаменитим травленєм. Як лишень спостережемо, що наш апетит не є такий добрий, як звичайно, повинні ми сейчас приноровити Трінера Американський Еліксір Гіркого Вина який є натуральним средством, споряженим з вибраного зіля і старого вина. Зіля мають свійства лічничі. Уживайте сего ліку в усіх недугах знарядів травленя, Дістати можна по всіх друґсторах.

JOS. TRINER,
1333-1339 S. Ashland Ave.,
Chicago, Ill.

Книжки

які можна дістати всклаці книжок „Свободи":

	цнт.
Америка	15
Борба кляс і чому робітники орґанізують ся	15
Весела Книжочка з образ.	35
В Старім і Новім краю	25
Дещо про зьвірята	30
Еміґрант	15
Жовнїр	10
Журавлї	10
Житє, зарібки, орґанізації і т. п. в Спол. Державах	15
Зуб за зуб	10
Коротка Історія Руси	10
Капітал і праця	15
Казка про Жидів	15
Книжка рахункова	50
Марія	10
Многострадальний народ	20
Наверненнй Грішник	20
Народний рух австро-угорських Русинів	15
Новий Завіт	$2
О підземних скарбах	25
Оповіданя	10
Про нутро землї	25
Покуса	10
Про кінець сьвіта	15
Псалтир	$1
Розмова Поляка з Русином	10
Релїґійні вірованя	20
Слово ч. 5.	15
Слово ч. 6.	15
Страшна пімста	20
Смерть	10
Степові люде	15
Страйк	20
Стріляй на смерть, робітнича драма	15
Сонник	30
Товариска ворожка	15
Хто з чого жие	15
Які то є люди на землї, з 20 образками	50
Як мужик ходив до царя правди шукати	15
Через кордон	15
Руско-англїйский тлумач	60

Молитвенники в красній оправі.

Бог Надежда моя	$2.50
Хлїб души	2.50
Друг Души	1.50
Друг Души (в звич. опр.)	.75
Молитвенник малий	1.50
Вінець	1.50
Зборник	2.30

Також можна дістати:

Книжочки колекторські церковні	10
Книжочки Братскі	10
Помяник померших душ	10
Метрики хрещеня	3
Метрики шлюбні	3
Метрики смерти	3

Пишіть на адресу:
Swoboda,
184 Hudson St., New York.

Після права.

Отсе малий з буденного житя епізод, якому однак на імя леґіон. Се не казка, зовсім ні... Се тільки одна з тих тисячних житєвих траґедій, у які наше житє таке богате.

Він, батько двоє дітий довший час мешкає в Калїфорнії і від кількох літ є повним горожанином. Звичайний пролєтар-робітник. Зібравши яко-тако до купи кількадесять долярів, післав їх домів, у Італію, щоб за сю кервавицю приїхала до нього і його жінка з двома діточками: 12 і 9 літними донечками. І дійсно всї троє причалили до ню-йорського порту на дни 2-го грудня 1908-го року. І щож показало ся: лікарі узнали діти хорими трахомою. Задержано їх, позаяк уряд виходив з тої точки, що діти уродили ся на чужині, та що на них не розтягають ся привілєї з батьківського горожаньства. Жінці, як сопрузї амер. горожанина дозволено відїхати до Калїфорнії. Як спеціяльний привілєй дівчатка не депортовано, а лиш забрано у шпиталь на Ellis Island, де однак за їх лїченє батько мусів платити.

І дійсно платив. Сам жебрак-пролєтар посилав денно по $1.50 (75 цнт. за одну) з тою надією, що ось-ось дорогі діти вийдуть здорові і він їх пригорне до серця. І платив так протягом більше як двох літ. Заплатив в сей спосіб більше як 1000 долярів.

Та нараз батько стратив роботу. І коли до сих пор лиш з найбільшим трудом, відриваючи собі від уст міг посилати $1.50 денно за діти, то тепер се стало для нього немислимим. І бідний „вуйко Сем," коли лишень перестали гроші надходити, сейчас видав строгий наказ депортованя дітий. Даремні були мольби батька, щоб еміґр. уряд переслав діти до шпиталю в Los Angelos, де вониб могли лїчити ся далеко дешевше. Даремні були представленя тутешних добродійних товариств.

Їх жорстоко запаковано на корабель і відіслано в Італію, де біднята не мають ні одної рідної душі.

Але стало ся — після права.

НОВИНКИ.

КАЛЄНДАР.

Вересень

8	Ч	Андріяна. Нат.
9	П	Пипена пр.
10	С	Августа. Мойсея
11	Н	12. † Ус. гл. Іоа.
12	П	Александра
13	В	Пол. пояс. Пр. Д.
14	С	Симеона

— В справі приїзду Їх Екс. Митрополита до Канади що до поладнаня тамошних церковних відносин читаємо слідуюче в „Кан. Фармери":

„Від коли розійшла ся чутка про приїзд Митрополита ґр. Андрея Шептицького, в Канаді повстав не аби який рух. У Віннїпеґу парохіяне сьв. Володимира і Ольги зібрані на мітінґу обговорювали справу грек. кат. церкви в Канаді і ухвалили передати Митрополитови петицію заявляючись за жонатими руськими сьвященикамп. На поміщену статю в сїй справі у Free Press відізвав ся також австрийський конзуль Dr. J. Schwegel і сказав між иньшим, що Русини виступають головно проти французьких сьвящеників, що їм накидає тамошний епископ а до яких Русини відносять ся дуже неприхильно та що така робота, річ природна не має успіхів. І не лише Русини мають клопіт із французьким духовеньством але й Угри, що суть римо католики. Їм не вільно рівнож мати своїх народних сьвящеників, бо і їм накидають ся силою Французи. На закінченє додав, що справа піде краще для самих Русинів і канадийського правительства, як буде руський епископ". В Канаді до сих пор є вже двох Французів руськими сьвящениками, іменно Делярій і Сабурін, а тепер як знаємо з певного жерела, готують ся другі йти їх слідом. Ось що пише „Free Press" з 17. серпня:

Сьвящ. Joseph P. Dognon, єще недавно оден з вікаріїв катедри на St. Boniface, поїхав до Квебек, звідки слїдуючого місяця відплине до Галичини вчити ся руського обряду. Двох других французько-канадийських сьвящеників поїдуть з ним з тою самою цїлию. Они є: O. Jean і Desmarais з Квебеку, недавно висьвячений. Сьвящ. Claveloux... є тепер в Галичині і саме стараєсь дістати позволенє прийняти руський обряд".

— Дня 6-го с. м. імпозантними церемоніями почав ся в Монтреал, Канада 21-ий Евхаристичний конґрес в тамошній катедрі. Церемонію почав кардинал Ванутеллї прочитанєм папського посланія і опісля уділив всїм благословенія. 7-го по ріжних церквах почали ся засїданя поодиноких секцій конґресу. Місто є чудово удекороване лишень дощ, що ллє безвпину від суботи поробив великі спустошеня в декораціях, так, що на неділю (11-го) здаєть ся всї треба буде відновляти.

— Сегорічна парада з'орґанізованих робітників на Labor Day випала в Ню Йорку величаво. Взяло у ній участь понад 70.000 робітників і робітниць. Вона, кромі показаня тутешним міліонерам робітницької сили мала ще на меті відсьвяткованє сьвітлої побіди, віднесеної сими днями кравецькими помічниками над юнією босів. Але побіч утіхи не забули робітники і насьміяти ся над судією Goff-ом, який недавно своїм рішенєм видав судовий заказ проти страйкуючим кравцям. В поході, побіч повіваючих амер. прапорів, і прапорів поодиноких юній несено десятки таблиць з написами і протестами проти сторонничого судії. З найбільшим ентузіязмом витано в поході понад 1000 машеруючих жінок і дївчат. Що найбільше впадало в очи, се незвичайна численність італійських відзнак у поході. Здавало ся нераз, що деякі юнії складають ся виключно з самих тільки Італійців. Невжеж иньші народности до днесь ще не зрозуміли ваги юній?... Якось так виглядає...

— Як живе ся нашим братам в Росії. Російський уряд давить Українців в Росії що раз більше. А найбільше боїть ся він народної просьвіти. Де тільки зачнуть селяни просьвіщати ся, гуртувати ся в товариства для науки, там мішає ся уряд, розвязує просьвітні товариства, а свідомих людей переслідує. Недавно розвязано на Холмщині в селі Кобилянах-Надбужних читальню імени Шевченка тільки длятого, що вона українська. Щоби позбути ся Українців з Холмщини, завязав ся там попівський клюб, котрий хоче викупльовати українські землі і тано продавати корінним Москалям.

— З чого печуть люди хліб? В північній части Европи, де через більше як половину року є зима, печуть народи хліб із вівсяної каші і кори із ялиць і смерек, а в краях, де панує майже цілий рік зима, додають до хліба моху, котрий вишукують зпід снігу по горах і скалах. В північній Азії знова печуть хліб із самої гречки або додають до гречаної муки кори із берези і ялиць. В полудневих краях Европи печуть хліб із каштанів, котрі мелять на муку. В Персії, в Азії печуть хліб із рижової муки і додають до того ще й молока. Там і печі не такі, як в нас. Там викопують в землї великі ями і вимуровують їх. В тих ямах кладуть великий вогонь, так, що мур стає червоногорячим. Тоді обліплюють тїстом горячі стїни печі але тоненько а тїсто вже спечеть ся по кількох мінутах. Персійськiй хліб має бути дуже смачний і поживний. В Єгипті і Арабії печуть хліб із проса, а в Японії і Китаю (Хінах) із рижу Наш чорний хліб не є ще найгірший.

— Час жнив на сьвітї. Майже через цілий рік жнуть збіже на нашій землї. В січни жнуть своє збіже Новозеляндці і Арґентинці, а в лютім і марті західні Індійці і Єгиптяни. В цьвітни відбувають ся жнива на Кипридах, а головно в Малій Азії, Персії та на острові Кубі. В маю приходить черга на Китай Хіни і Японію, а в червни і липни на полудневу Европу і Америку. В серпни ідуть женцї на жнива на ниви середушної Европи і Великої Британії, а у вересни і жовтни лунає пісня женців на нивах Швеції і Норвеґії. В Перу і полудневій Африці доспіває збіже в листопадї і так перейшов-би цілий рік на жнивах, як-би не той грудень, в котрім нїгде не жнуть.

— Кукурудза отрутою. Професор медичної хемії на університетї в Празї, наш відомий учений д-р Іван Горбачевский, від довшого часу робив досліди над тою недугою, на яку хорують наші люди на Буковинї, т. є. над пеляґрою. На пеляґру хорують ті люди, що живлять ся кукурудзою. Отже проф. Горбачевский переконав ся, що коли звірята кормить ся лиш одною навіть здоровою кукурудзою, по якімсь часї вони занепадуть на здоровлю і вкінци погинуть. Дальше сей наш учений переконав ся, що недуга ся повстає від трійлевої матерії, яка містить ся в кукурузянім олію, що надає зернятам жовту краску. Отже споживане кукурузи шкодить людскому здоровлю.

— Холера і чума, сї дві страшні пошести дуже лютують в Росії. Особливо холера розширилась вже майже по цілій Росії, відки дісталась до полудневої Італії, де в надморских місцевостях, в провінції Апулії гине від холери по кільканацять людей денно. В Росії від весни до тепер умерло на холеру до пів міліона людий. Холера вибухла вже в сусідстві північної Галичини в Томашові недалеко Белза, відки легко може дістати ся до Галичини. — Чума в Одесі не вгасає, а навпаки ширить ся, а російскі санітарні власти цілком безрадні супроти тої страшної заразы.

— Чорносотенна культура. На виставі в Екатеринославі в відділї „артистично-научнім" в павільоні лїтератури виставлено дві деревляні статуї: Мілюкова на шибеници і Льва Толстоя зі шнурком на шиї. Нема що казати — гарно виглядає чорносотенна культура.

— Чорна сотня вбиває людий! В Станиславчику, перемиського повіту, селяни, заражені москвофільством, вбили голову читальні „Просьвіти", Українця Костя Паславського. Вбійниками були члени кацапської „Русской Дружини" з села Негрибки. Бідні, обаламучені руссофільськими аґітаторами селяни мусять тепер тяжко відпокутувати свій вчинок. Руссофільські агітатори сьміють ся в кулак і чванять ся шпренем чорносотенної „ідеї", а бідні темні селяни будуть гнити в криміналї!

— Саме тепер подорожує по західній Канаді перший мінїстер канадийського парляменту Вільфрід Лорієр разом з мінїстром желїзниць. Коли він переїздив через руську кольонію Mundare в Альбертї, тамошні руські фармері зладили єму сердечний привіт. Посадили мінїстра і єго товаришів на фармерський віз з баксою і серед великого натовпу людий, шістьох дужих биків спокійно тягли віз з мінїстром вистелений буйволовою шкірою.

Приїхавши так до нової гр. кат. церкви Лорієр і єго товариші висїли і відтак премієр заложив угольний камінь під ню. При сїй церемонії руські дївчата убрані на біло привитали мінїстра руською піснею; потім один з присутних привитав мінїстра по анґлійськи. Премієр відповідаючи сказав, що він є гордий з того, що Русини приїхавши до Канади зробили такий великий поступ і бачучи їх добробит він радо витає руських поселенців в сїм краю свободи й щастя.

— Процес проти Дра Кріппена, який своєю утечою свого часу заінтриґував весь сьвіт, та якого наконець льондонській поліції вдало ся зловити в Канаді, почав ся дня 6-го с. м. в Льондоні. Перший день розправи приніс поражаючі докази вини, між иньшими доказано, що труп найдений в пивници їх дому належав дійсно до замордованої його жінки.

CARNEGIE, PA. Тов. Січ, від. 136 взиває всїх своїх членів щоб як один явили ся на мітингу 11-го с. м. Початок о 1-ій год. сполудня. Неявившій ся член заплатить 50 ц. а урядник 1 дол. кари. — С. П. Бурин.

NEW YORK, Тов. Зап. Січ повідомляє своїх членів, що місячний мітинґ відбуде ся в суботу дня 10 вер. о 8-ій год. вечером, під ч. 134 E. 7-th Str. Неявивший ся член зістане суспендований понеже суть дуже важні справи до полагодженя. Комітет.

До відома інтересованим в „Ruthenian Exchange Co."

Борба, яка непомітно а однак безвпинно лютує на цілім просторі Зєдинених Держав, а іменно борба великого капіталу з дрібним, борба великанських трос-тів з дрібнїйшими підприємствами видала опять свої плоди. Сим разом впала жертвою одинока свого роду фірма, „Ruthenian Exchange Co." містяча ся під ч. 184 Hudson Str., New York, а яка совістно і незвичайно чесно протягом кількох літ обслугувала загал Русинів пересилаючи гроші, виправляючи наших людий до старого краю і з відтам, служачи їм усякими правними радами і порадами в усяких случаях, бороночи перед визиском і здирством чужих аґентів і т. д. І за цїлий час існованя сьої фірми не дала вона ні разу поводу до скарг та жалоб а навіть хотяйби і найменшого невдоволеня.

З днем 1-го вересня фірма ся, Ruthenian Exchange Co., 184 Hudson Str., New York, N. Y. є приневолена перепинити свою діяльність по тій причині, що з сим днем входить тут в житє нове право, яке жадає від кождого такого бизнесу сто тисяч долярів заруки (бонд), та зложеня десять тисяч долярів готівкою у контрольора стейту. Річ природна, що в виду таких вимогів стало річию неможливою для нїодного Русина в Америці вести подібний бизнес, а затим і Ruthenian Exchange Co. мусїла перестати істнувати.

Подаючи отсе до відома загалу, передовсім почуваю ся до обовязку сердечно подякувати усїм тим щирим руським патріотам, що дїлом і словом старали ся підпирати до тепер сю одиноку руську інституцію, а дальше повідомити їх, що з днем 1-го вересня Ruth. Exchange Co. перестає існувати, то є перестає висилати гроші до старого краю. В усїх однак справах, які моглиб ще виплинути з дотеперішного урядованя, то є зурядованя по день 1-го вересня с. р. прошу звертати ся по день 20-го вересня.(Sept.) на адресу Konst. Kirczow, 184 Hudson Str., New York, N. Y. а від дня 21-го вересня с. р. на адресу: Konst. Kirczow, 140 Essex Str., Jersey City, N. J.

З глубоким поважанєм

Константин Кирчів.